

**POROČILO ODBORA ZA PREVERJANJE
ZA X. ALPSKO KONFERENCO
O STANJU GLEDE UPOŠTEVANJA
ALPSKE KONVENCIJE IN
NJENIH IZVEDBENIH PROTOKOLOV**

Uvod

- **Pomen Alpske konvencije**

Alpska konvencija in njeni izvedbeni protokoli so za vse pogodbenice pomemben instrument trajnostnega razvoja alpskega območja. Določitev skupnih, mednarodno pravno zavezujočih standardov omogoča na celotnem alpskem območju celostno izravnavo ekoloških, ekonomskih in socioloških razsežnosti in s tem okolju prijazno gospodarjenje in življenje.

Za pogodbenice je posebej pomembno dejstvo, da Alpska konvencija spodbuja čezmejno izmenjavo izkušenj in sodelovanje na različnih strokovnih področjih, npr. pri ravnanju z naravnimi nesrečami. To je pripomoglo tudi k skupnemu udejstvovanju alpskih držav pri sklepanju partnerstev z drugimi gorskimi območji (Karpati, Balkan, Kavkaz, Srednja Azija). Vendar pa Avstrija in Slovenija menita, da potenciali, značilni za Alpsko konvencijo, še zdaleč niso izčrpani. Za Francijo, Italijo, Švico in Slovenijo pomeni Alpska konvencija še dodatno okrepitev nacionalne politike na gorskih območjih. Poleg tega je treba glede Nemčije, Avstrije in Slovenije omeniti, da so izvedbeni protokoli v državi dosegli neposreden učinek, saj jih morata upoštevati zakonodaja in izvršilna oblast. Evropska skupnost vidi dodano vrednost Alpske konvencije v vključevanju tistih pogodbenic, ki niso njene članice, kar omogoča opredelitev skupnih pravil, ki veljajo tudi za Lihtenštajn, Monako in Švico, v zvezi s tem pa poudarja pomen ratifikacije izvedbenih protokolov s strani Švice.

- **Izvajanje Alpske konvencije**

Izvajanje v smislu vsebinskega izvrševanja določb pogodbe je raznovrstno.

Sodne in upravne odločbe, ki se neposredno sklicujejo na Alpsko konvencijo in njene izvedbene protokole, obstajajo v Avstriji in Sloveniji, ne pa tudi v pravnem redu drugih pogodbenic. To denimo kaže na primer Nemčije, kjer so relevantne obveze iz Alpske konvencije postale pravnomočne znotraj države, oz. se izvajajo s notrajdržavnim pravom, ki že obstaja ali je bil na novo vzpostavljen. V Avstriji je bilo izvajanje Alpske konvencije s pravnega vidika doslej osredotočeno v glavnem na Tirolsko, kjer sodne in upravne odločbe, ki se nanašajo neposredno na Alpsko konvencijo in njene izvedbene protokole, zadevajo npr. člen 14 (1) protokola o varstvu tal („stabiliziranje tal na labilnih območjih“), člen 6 (3) protokola o turizmu („uravnoteženost med intenzivnimi in ekstenzivnimi oblikami turizma“), člen 15 (2) protokola o turizmu („omejitev motoriziranega športa“) in 7. člen protokola o energiji („zagotavljanje prehodnosti za živali pri obstoječih hidroenergetskih objektih“). V Sloveniji je bila ta oblika izvajanja s pravnega vidika v praksi uporabljena pri izvrševanju določb Zakona o urejanju prostora, Zakona o varstvu narave, Zakona o varstvu okolja, Zakona o Triglavskem narodnem parku in Zakona o vodah.

Izvajanje zadevnih sektorskih politik je za vse pogodbenice eden najpomembnejših ukrepov uresničevanja ciljev Alpske konvencije. V zvezi s tem Slovenija poudarja pomembnost politike prostorskega razvoja. Avstrija poudarja pomen prizadevanj za enotno izvajanje s pomočjo navodil podrejenim upravnim organom. Ravno tako vse pogodbenice z izvajanjem projektov uresničujejo cilje Alpske konvencije, pa naj bodo to projekti iz programa „Območje Alp“ ali drugih usmeritev pobude Skupnosti INTERREG, drugi čezmejni projekti ali nacionalni projekti, pomembni za gorska območja. Nemčija, Italija, Avstrija in Slovenija so poleg tega kot ukrep uresničevanja Alpske konvencije navedle tudi delovanje na področju odnosov z javnostmi v zvezi z vprašanji Alpske konvencije in alpskega prostora ter s pripadajočimi prireditvami in posveti oz. srečanji ter objavami različnih publikacij in študij. Nadaljnje oblike delovanja

zadevajo financiranje raziskovalnih projektov in sodelovanje z raziskovalnimi ustanovami, ki so jih navedle Nemčija, Italija, Švica in Slovenija. Kot dodatni ukrepi uresničevanja ciljev Alpske konvencije sta bili omenjeni podpora Mreži zavarovanih območij v Alpah (Nemčija, Francija) in določanje zavarovanih območij (Avstrija, Slovenija, Monako). Poleg tega Nemčija, Avstrija in Švica podpirajo delovanje Omrežja občin „Povezanost v Alpah“. Prav tako velja omeniti, da sta Nemčija in Avstrija v letih od 2003 do 2006 financirali delovanje nacionalne strokovnjakinje pri Evropski komisiji in da je Evropska skupnost ratificirala protokole o varstvu tal, energiji, turizmu in hribovskemu kmetijstvu in podpisala protokole o prostorskem planiranju in trajnostnem razvoju, varstvu narave in zaščiti krajine in prometu. Monako poroča, da bo zakonik o okolju, glede katerega bo v kratkem sprejet sklep, upošteval različne vidike Alpske konvencije in njenih protokolov, ki so pomembni za okolje. Nazadnje pa sta okoljski ministrstvi Italije in Avstrije pripravili priročnike kot pomoč upravnim organom pri izvajanju Alpske konvencije. Nemčija je na spletnih straneh zveznega okoljskega ministrstva in bavarskega državnega ministrstva objavila kratek izveček določb Alpske konvencije in ustreznih prepisov notranjega prava. Obe ministrstvi sta do začetka leta 2008 skupno pripravile smernice za implementacijo Alpske konvencije.

- **Splošni podatki o območju Alp**

Podatki o površini in BDP

	Delež alpskega prostora v celotni površini¹	Delež prebivalstva v alpskem prostoru v strukturi celotnega prebivalstva²	BDP v alpskem prostoru	Delež BDP v alpskem prostoru v celotnem BDP
A	64,71 %	40,23 %	79,5 mrd. EUR	37,4 %
CH	60 %	23,65 %	37,68 mrd. EUR	17 %
D	3,12 %	1,67 %	34,635 mrd. EUR	1,64 %
CE	Ni podatka	Ni podatka	Ni podatka	Ni podatka
F	7,52 %	3,79 %	Pribl. 60 mrd. EUR	Pribl. 4 %
FL	100 %	100 %	2,56 mrd. EUR	100 %
I	17,3 %	7,85 %	74,656 mrd. EUR	7 %
MC	100 %	100 %	Ni podatka ³	100 %
SL	33 %	19,11 %	Ni podatka ⁴	Ni podatka ⁵

- **Postopek priprave poročila Odbora za preverjanje**

Namen mehanizma za preverjanje upoštevanja Alpske konvencije in njenih izvedbenih protokolov, vzpostavljen v skladu s sklepom VII/4 Alpske konference, je občasno preveriti, ali pogodbenice spoštujejo prevzete obveznosti in jih podpreti pri njihovem izpolnjevanju. Postopek preverjanja, katerega osnovni namen je popisati stanje glede uresničevanja Alpske konvencije s pravnega vidika, je bil tokrat izveden prvič. Pri tem se je pokazalo, da obveznosti, ki izhajajo iz Alpske konvencije in njenih protokolov, v številnih primerih niso jasno oblikovane, tako da je upoštevanje le-teh pogosto težko oceniti. Poleg tega se je postopek preverjanja nanašal na obdobje, ko celotna pogodba še ni začela veljati na celotnem območju Alp.

Prvi postopek preverjanja je bil za vse udeležene učni proces. Zaradi sestave nacionalnih poročil in njihove nadaljnje obravnave so morali med seboj sodelovati zelo različni upravni organi, kar je pri upravah pogodbenic, ki so v procesu sodelovale, okrepilo tako ozaveščenost o vplivu Alpske konvencije in njenih protokolov kot tudi o njeni umestitvi v pravnem redu držav in regij alpskega območja.

Postopek izdelave tega poročila se je začel z vrednotenjem nacionalnih poročil o preverjanju. V ta namen je Odbor za preverjanje pod avstrijskim predsedstvom zasedal štirikrat. Stalni sekretariat je pripravil delovno gradivo glede izpolnjevanje formalnih ciljev za nacionalna

¹ Vir: Demografski kazalci alpskega prostora, ABIS/SOIA 1999

² Vir: Demografski kazalci alpskega prostora, ABIS/SOIA 1999

³ Pojasnilo: BDP se trenutno ne ugotavlja

⁴ Pojasnilo: Statistični podatki za območje Alpske konvencije ne obstajajo.

⁵ Pojasnilo: Statistični podatki za območje Alpske konvencije ne obstajajo.

poročila, pomanjkljivosti pri izvajanju Alpske konvencije, ki so najprej bile navedene kot »morebitne pomanjkljivosti«, navedeni s strani pogodbenic, ter morebitnih protislovij. Na podlagi tega gradiva je nato Odbor za preverjanje ugotavljal, v kolikšni meri pogodbenice izpolnjujejo obveznosti, ki izhajajo iz Alpske konvencije in njenih protokolov. Delegacije so pri tem izkoristile priložnost ter razširile svoja poročila in oddale svoje prve komentarje zlasti glede stališč opazovalcev, ki so zastopani v Odboru za preverjanje.

Zaradi zelo tesno odmerjenega časovnega poteka postopka pogodbenice in opazovalci svojega stališča glede vseh točk, ki jih zadevajo, niso uspeli podati v okviru rokov, določenih v sklepu VII/4 Alpske konference. Odbor za preverjanje je zato Stalnemu odboru v obravnavo za IX. Alpsko konferenco predložil vmesno poročilo, ki navaja področja, ki jih je treba zaradi nadaljnjega postopka preveriti, in upošteva primere dobre prakse, kot so jih predložile pogodbenice, ne vsebuje pa še predlogov sklepov in priporočil. IX. Alpska konferenca je Odboru za preverjanje naročila, da na podlagi dosedanjih izkušenj in ob strogem upoštevanju roka za izvedbo tekočega in prihodnjega postopka preverjanja izdela osnutek delovnega in časovnega načrta za svoje nadaljnje delovanje ter da na podlagi vmesnega poročila nadaljuje z delom. Na prvi seji Odbora za preverjanje pod francoskim predsedstvom je bilo vmesno poročilo, ki ga je dopolnil Stalni sekretariat, sprejeto v obliki osnutka poročila v smislu odstavka II.3.2.3. sklepa VII/4. Omenjeni osnutek poročila je bil 30. 3. 2007 poslan pogodbenicam s prošnjo, da o njem izrazijo svoje stališče, kar so storile vse pogodbenice razen Lihtenštajna in Evropske skupnosti. Stalni sekretariat je Odboru za preverjanje predložil prvi osnutek končnega poročila. Po pregledu/presoji z gradivom, predstavljenim v osnutku in fundirane analize »morebitnih pomanjkljivosti« so bile pri drugi seji Odbora za preverjanje pod francoskim predsedstvom formalno ugotovljene pomanjkljivosti pri izvajanju. Razpravljalo se je o prvi formulaciji priporočil, ki jih je predsedstvo zbralo/strnilo. Na tej podlagi je Stalni sekretariat nato finaliziral osnutek zaključnega poročila. Pri svoji tretji seji pod francoskim predsedstvom je Odbor za preverjanje sprejel zaključno poročilo in priporočila za X. Alpsko konferenco, ki izhajajo iz prvega postopka preverjanja.

- **Predložitev nacionalnih poročil in udeležba na sejah Odbora za preverjanje**

Rok za predložitev nacionalnih poročil je bil v skladu s točko II.3.2.1. sklepa VII/4 Alpske konference 31. avgust 2005. Ker do tega dne poročila niso še oddale vse pogodbenice v vseh jezikih Alpske konvencije, je Stalni sekretariat vpletene pogodbenice neformalno zaprosil, da poročilo posredujejo naknadno. Preglednica 1 (v prilogi) prikazuje čas predložitve poročila in prevodov. Iz gornje preglednice je razvidno, da so tri pogodbenice, Švica, Nemčija in Slovenija poročilo predložile pravočasno in v vseh jezikih Konvencije, ena pogodbenica, tj. Italija, pa je poročilo oddala pravočasno le v enem jeziku Konvencije. Dva tedna po preteku roka je Stalnemu sekretariatu v vseh jezikih Alpske konvencije poročilo posredovala še Avstrija, naslednja pogodbenica, Lihtenštajn, je to storila najmanj v enem jeziku Konvencije. Poročili dveh pogodbenic, tj. Francije in Evropske skupnosti, sta poleg tega prispeli v obdobju do šest tednov po roku in najmanj v enem jeziku Alpske konvencije. Ena pogodbenica, tj. Monako, je svoje poročilo oddala v enem jeziku Alpske konvencije leto dni po preteklem roku.

Na sejah, ki so potekale pod avstrijskim in francoskim predsedstvom, so bile prisotne vse delegacije razen delegacij Evropske skupnosti in Monaka. Od organizacij s statusom opazovalca se je vseh sej udeležila CIPRA-International, treh sej se je udeležila organizacija IUCN in Club Arc Alpin (CAA), dveh sej udeležila FIANET in ene seje DS alpskih dežel (Arge Alp).

Zamuda pri oddaji nacionalnih poročil in dejstvo, da številne pogodbenice svojega poročila niso oddale v vseh jezikih Alpske konvencije, sta razlog, da Odbor za preverjanje ni izpolnil

svoje naloge v predvidenem roku. Poleg tega vsa predložena nacionalna poročila niso bila v enaki meri ustrezna za preverjanje. Tudi dejstvo, da se posamezne delegacije niso udeleževale sej Odbora za preverjanje, je negativno vplivalo na postopek preverjanja, saj se zaradi tega ni bilo mogoče neposredno soočiti z argumenti, ki so bili izraženi v zvezi z vsebino posameznih nacionalnih poročil.

Aktualne verzije nacionalnih poročil, ki so jih predložile pogodbenice so objavljene na naslednjih spletnih naslovih domače strani Alpske konvencije:

DE: http://www.convenzionedellealpi.org/page4cc_de

FR: http://www.convenzionedellealpi.org/page4cc_fr

IT: http://www.convenzionedellealpi.org/page4cc_it

SL: http://www.convenzionedellealpi.org/page4cc_slo

Včasih nastajajoča razhajanja med odgovori, ki so jih pogodbenice navedle v svojih poročilih in izjavajami, ki so vsebovane v pričujočem osnutku zaključnega poročila izvirajo iz tega, da so pogodbenice med potekom sej Odbora za preverjanje precizirala oz. popravila svoje odgovore.

- **Obveznost predložitve odgovora za pogodbenice**

Pri ocenjevanju popolnosti odgovorov na vprašanja je treba upoštevati dejstvo, da se je obveznost posredovanja odgovorov med pogodbenicami razlikovala. Tako so morala na vprašanja v splošnem delu in na vprašanja, ki jo je Stalni odbor odobril na 28. seji, odgovoriti vse pogodbenice Alpske konvencije, medtem ko so na vprašanja v posebnem delu odgovarjale le tiste pogodbenice, ki so z mednarodnopravnega vidika vezane na upoštevanje ustreznih protokolov. Poleg tega je bilo treba v posebnem delu, ki se nanaša na protokol o varstvu narave, odgovoriti na 5. vprašanje le v primeru, da protokol velja že več kot tri leta, na 6. in 7. vprašanje v primeru, da protokol velja več kot pet let, na 30., 32. in 34. vprašanje pa le, če protokol velja več kot dve leti. Rok za ugotavljanje, ali so pogodbenice izpolnile obveznost predložitve odgovorov, je bil 31. 8. 2005.

Preglednica 2 prikazuje, v katerih primerih so bile pogodbenice Alpske konvencije dolžne podati odgovor v tekočem postopku preverjanja. Vsi odgovori, s katerimi pogodbenice presegajo obveznost podajanja odgovorov, se štejejo kot prostovoljni. To možnost so izkoristile tri pogodbenice: Švica, ki je obsežno odgovorila na skorajda vsa vprašanja iz 2. dela, Avstrija v manjšem obsegu, ko je odgovorila na 5., 6. in 7. vprašanje iz 2. dela „Varstvo narave“, in Nemčija prav tako v manjšem obsegu, ko je odgovorila na 6. in 7. vprašanje iz 2. dela „Varstvo narave“. Nazadnje je na 5. vprašanje iz 2. dela „Varstvo narave“ odgovorila tudi Slovenija.

I. Splošni del

1) Splošne obveznosti v skladu z drugim odstavkom 2. člena črke a do I okvirne konvencije

2. odst. 2. člena črka a – prebivalstvo in kultura

Razdelek A: Področja, ki jih je treba preveriti

a) Pomanjkljivosti

Ni navedb.

b) Morebitna protislovja

Ni navedb.

c) Nepopolnosti

Evropska skupnost ni odgovorila na 3. in 4. vprašanje. Isto velja tudi za Monako, ki je navedel, da so zanj ta vprašanja zaradi specifičnih danosti države neuporabna. Lihtenštajn ni odgovoril na 4. vprašanje, ker le-to zanj ni relevantno.

d) Stališča pogodbenic in opazovalcev

Ni navedb.

Razdelek B: Primeri dobrih praks⁶

Na področju šolskega izobraževanja nudijo v Italiji časovno omejeno finančno podporo učiteljem, šolskim direktorjem ter administrativnemu in pomožnemu osebju za opravljanje nalog na izobraževalnih ustanovah v deželi Furlanija-Julijska krajina. Avtonomna pokrajina Trento je ustanovila službo za podporo lokalnih jezikovnih manjšin, ki usklajuje ukrepe v korist manjšinam na področju šolstva, kulture in gospodarstva, svetuje lokalnim teritorialnim skupnostim pri izvajanju predpisov varstva in podpore lokalnih jezikovnih manjšin, za to področje načrtno zbira ustrezne predpise, sprejete na vseh zakonodajnih ravneh, in skrbi za njihove prevode v ladinski in nemški jezik, sprejema pobude manjšinskih skupnosti in skrbi za stike z upravnimi organi Trentina-Južne Tirolske, avtonomne pokrajine Bolzano in drugih regij, kjer živijo predstavniki ladinske in nemške manjšine, kot tudi z mednarodnimi ustanovami za varstvo manjšin.

Z organiziranjem prireditev, namenjenim „gozdni kulturi“, v Avstriji krepijo regionalno identiteto, povečujejo ustvarjeno dodatno vrednost na razvojno zapostavljenih gorskih območjih in skrbijo za kakovostno strokovno obveščanje.

Švicarska država kantonoma Graubünden in Ticino vsako leto nameni finančno pomoč za spodbujanje retoromanske in italijanske kulture in jezika, tj. za spodbujanje tretjega in četrtega nacionalnega jezika. Sredstva so namenjena za prevajalske storitve, nabavo učnih sredstev, pouk kot tudi za nevladne organizacije (retoromanska krovna organizacija, retoromanska

---

⁶ Primeri dobre prakse so navedeni tako v splošnem kakor tudi v posebnem delu tega poročila. Nadaljni primeri so vsebovani v nacionalnih poročilih.

tiskovna agencija, krovna organizacija italijansko govorečega Graubündna). V kantonu Ticino se sredstva uporabljajo predvsem za raziskovalne projekte, kulturne prireditve in publikacije. Švicarsko radijsko in televizijsko podjetje "SRG SSR idée suisse" svojo nalogo izpolnjuje z oddajanjem enakovrednih radijskih in televizijskih programov v vseh uradnih jezikih. V svojih programih spodbuja medsebojno razumevanje, povezanost in izmenjavo med posameznimi deli države, jezikovnimi skupnostmi in kulturami, upošteva tujce, ki živijo v Švici, podpira stike s Švicarji, ki živijo v tujini, v tujini spodbuja prisotnost Švice in razumevanje za njene interese. SRG SSR idée suisse je istočasno največje podjetje na področju elektronskih medijev v Švici.

2. odst. 2. člena črka b – urejanje prostora

Razdelek A: Področja, ki jih je treba preveriti

a) Morebitne pomanjkljivosti

Čeprav pravni instrumenti urejanja prostora v Avstriji, Franciji, Nemčiji in Švici ustrezajo ciljem in obvezam Alpske konvencije, so v teh državah za prakso urejanja prostora na krajevni ravni obstajajo potenciali za izboljšanje stanja glede varčne rabe površin. To velja tudi za Lihtenštajn, ki za to področje trenutno nima ustrezne zakonske podlage, tako da tu obstaja potreba po nadaljnjem delovanju.

b) Morebitna protislovja

Lihtenštajn navaja, da se cilji trajnostnega načrtovanja prostora za povezana območja opredeljujejo v načrtih in programih; kot primer za to navaja usmeritvene načrte (zasnove prostorskega razvoja) na državni in občinski ravni, vendar pri tem pojasnjuje, da obsežen projekt usmerjenega načrtovanja še ni začel veljati.

c) Nepopolnosti

Monako je pri 1. vprašanju v zvezi s pravnimi predpisi za izvajanje ciljev iz črke b drugega. odstavka 2. člena Alpske konvencije navedel le tiste predpise, ki zadevajo varovanje pred tveganji zaradi potresov. Evropska skupnost ni odgovorila na 2., 3., 4. in 5. vprašanje, pri 2. in 5. vprašanju pa je navedla podrobnosti. Lihtenštajn ni odgovoril na vprašanje o predvidenem integralnem načrtovanju (4. vprašanje, 2. polje).

d) Stališča pogodbenic in opazovalcev

Stališče CIPRE International:

V praksi nobena pogodbenica dejansko ne usklajuje prostorskega planiranja z drugimi pogodbenicami. Tako usklajevanje bi moralo preseči informacije sosednje države in vključevati povratno delovanje. Nadaljnje delovanje na tem področju je nujno za vse pogodbenice.

Razdelek B: Primeri dobrih praks

Švicarska država podpira v okviru svoje aglomeracijske politike tako imenovane vzorčne projekte. Cilj teh projektov je izboljšati sodelovanje v aglomeracijah. Definicija aglomeracije zajema tudi manjše in srednje velike aglomeracije na območju Alp, denimo Interlaken, Brig, Luzern, Chur in St. Moritz. V okviru vzorčnega projekta "Interlaken" so tamkajšnje občine ustanovile konferenco aglomeracij, ki zagotavlja redno izmenjavo informacij in se je izkazala kot zanesljiv partner kantona in države. Poleg tega je bil izdelan aglomeracijski program za področje poselitve / prometa, turizma, gospodarstva / dela in športa / prostega časa. Ta

program se sedaj izvaja po posameznih fazah. Na podobni zasnovi temelji vzorčni projekt "Brigvina" (Brig-Glis, Visp, Naters), medtem ko projekt "Chur z okolico" obravnava razmerja med Churom kot aglomeracijo in okoliškimi turističnimi destinacijami. Na podlagi sistematične analize teh razmerij so bile ocenjene tudi potrebe po nadaljnjem ukrepanju oz. delovanju. Trenutno je projekt osredotočen na področje poselitve in prometa. V Švici imajo v različnih projektih, katerih predmet je protipoplavno varstvo, pomembno vlogo - v smislu integralnega obvladovanja tveganj - ukrepi prostorskega planiranja. Tako na območju Engelberger Aa v sklopu ukrepov za preprečevanje nevarnosti ponekod niso bili sanirani in ojačani le obstoječi nasipi, temveč je vzporedno s tem kot osrednji zaščitni ukrep predviden nadzor izbranih območij v času poplav. Lastnike zemljišč na ogroženih območjih spodbujajo k lastni odgovornosti in izvajanju ukrepov za zaščito objektov. V projektu so tako združeni različni cilji: varnost pred poplavami, vzpostavitev ekoloških habitatov in oblikovanje privlačnega rekreacijskega območja.

2. odst. 2. člena črka c – varstvo zraka

Razdelek A: Področja, ki jih je treba preveriti

a) Pomanjkljivosti

Ni navedb.

b) Morebitna protislovja

Ni navedb.

c) Nepopolnosti

Evropska skupnost ni odgovorila na 2. in 3. vprašanje, pri 3. vprašanju je navedla le podrobnosti.

d) Stališča pogodbenic in opazovalcev

Nemčija in Francija pojasnjujeta, da sicer nista sprejeli posebnih ukrepov za zmanjšanje emisij škodljivih snovi in obremenitev z njimi, ki bi bili prilagojeni za alpsko območje, vendar se na njunem območju Alp, ki ga je v glavnem prizadelo v glavnem obsežno vnašanje škodljivih snovi, uporabljajo predpisi, ki veljajo za celotno državo.

Stališče CAA:

Nobena izmed pogodbenic ni sprejela ukrepe za zmanjšanje zračnega prometa, ki ni nujno potreben (npr. panoramski leti).

Razdelek B: Primeri dobrih praks

Uredbe avstrijskih zveznih dežel na podlagi zakona o varstvu pred imisijami snovi v zraku predvidevajo: prepoved nočnih voženj, ukrepe za gradbene stroje z motorji z notranjim izgorevanjem in omejitve hitrosti na turski avtocesti A-10. Poleg tega v avstrijskih zveznih deželah izvajajo programe za omejevanje količin finega prahu.

2. odst. 2. člena črka d – varstvo tal

Razdelek A: Področja, ki jih je treba preveriti

a) Pomanjkljivosti

Monako, kjer ni kmetijske in gozdarske dejavnosti, ne uresničuje ciljev, kot so spodbujanje varčnega ravnanja z zemljišči in tlemi, omejevanje pozidave tal, spodbujanje uporabe tlem neškodljivih kmetijskih in gozdarskih proizvodnih postopkov ter zajezev erozije. Avstrija nima pravnih predpisov, ki bi urejali področje kvantitativnih negativnih vplivov na tla, kot so zajezev erozije in omejevanje trajne izgube tal, oziroma obstoječi standardi ne zadostujejo. Glede kvantitativnih negativnih vplivov na tla pravni predpisi ne zajemajo vnosa vseh onesnaževal, na primer organskih onesnaževal. Pozidava prostih površin je kljub vrsti ukrepov za varčno ravnanje z zemljišči in tlemi, upoštevajoč cilje Konvencije, še vedno zastavljena preveč velikopotezno.

b) Morebitna protislovja

Ni navedb.

c) Nepopolnosti

Evropska skupnost ni odgovorila na 2., 3., 4. in 5. vprašanje, vendar pa je povsod navedla podrobnosti. Francija ni navedla, kako omejuje trajno izgubo/pozidavo tal (3. vprašanje).

d) Stališča pogodbenic in opazovalcev

Avstrija opozarja, da se Alpska konvencija v nacionalni razpravi uporablja tudi za krepitev zavesti o pravni razdrobljenosti, ki obstaja na področju varstva tal.

Stališče CIPRE International:

Gradnja gozdnih cest, ki jo Nemčija omenja kot ukrep gospodarjenja v kmetijstvu in gozdarstvu, ki ne obremenjuje tal, tla večinoma obremenjuje.

Nemčija opozarja, da je za izvajanje določb protokola o gorskem gozdu, usmerjenih v varstvo gozdov pred škodljivim ravnanjem, ohranjanje varovalnih funkcij gozda in trajnostno rabo lesa, potrebno v zadostnem obsegu zagotoviti dostopnost gozdnih območij z gozdnimi cestami, ki bodo prevozne za tovornjake.

Razdelek B: Primeri dobrih praks

Avstrija, Francija, Italija, Nemčija, Slovenija in Švica sodelujejo v okviru projekta INTERREG III B „ClimChAlp“, ki se izvaja na območju Alp, pri raziskavah vplivov podnebnih sprememb na območju Alp, razvoju prilagoditvenih strategij, pri izboljšanju obvladovanja tveganj in pri vzpostavljanju transnacionalnega omrežja „Flexible Response Network“.

Od leta 1984 dalje daje na območju Švice informacije o stanju tal nacionalna mreža za opazovanje tal (NABO), ki tesno sodeluje s sorodnimi službami v drugih državah. Publikacije na to temo so dostopne na internetu. Do leta 2009 je načrtovana vzpostavitev nacionalne baze podatkov o škodljivih snoveh, v kateri bodo zajeti tudi podatki o meritvah, ki so bili zbrani na kantonalni ravni.

2. odst. 2. člena črka e – vodno gospodarstvo

Razdelek A: Področja, ki jih je treba preveriti

a) Pomanjkljivosti

Ni navedb.

b) Morebitna protislovja

Ni navedb.

c) Nepopolnosti

Evropska skupnost na 2., 3., 4. in 5. vprašanje ni odgovorila, vendar je pri vseh vprašanjih navedla podrobnosti, na 5. in 6. vprašanje sploh ni odgovorila. Monako ni odgovoril na 4., 5. in 6. vprašanje s pripombo, da zanj niso relevantna, ker v državi ni hidroelektrarn.

d) Stališča pogodbenic in opazovalcev

Ni navedb.

Razdelek B: Primeri dobrih praks

V Nemčiji skrbita za obveščanje javnosti in oblikovanje njene okoljske zavesti dve večji službi: informacijska služba za naravne nesreče na območju Alp (IAN) in informacijska služba za poplavno ogrožena območja na Bavarskem (IÜG). Koncept trajnostne protipoplavne zaščite na Bavarskem, ki vključuje tudi reguliranje hudournikov, ter načrtovanje razvoja vodotokov, med drugim zaradi renaturacije vodotokov in gradnje ribjih stez, predstavljata nadaljnji vzorčni primer dobre prakse.

Italija posebej omenja opazovalno službo "Viri in storitve", ki zagotavlja enotno zbiranje podatkov o sistemu vodotokov na območju Lombardije in dostop vseh pristojnih služb do teh informacij, s čimer podpira upravne oblasti pri sprejemanju odločitev in nadzoru učinkovitosti sprejetih ukrepov.

2. odst. 2. člena črka f – varstvo narave in urejanje krajine

Razdelek A: Področja, ki jih je treba preveriti

a) Pomanjkljivosti

Ni navedb.

b) Morebitna protislovja

Ni navedb.

c) Nepopolnosti

Evropska skupnost ni obkrožila nobenega od možnih odgovorov, predvidenih pri drugem in tretjem vprašanju, čeprav so navedeni podrobnejši podatki o ekološki mreži NATURA 2000, ki v vsakem primeru dopuščajo potrditev posameznih možnih odgovorov.

d) Stališča pogodbenic in opazovalcev

Ni navedb.

Razdelek B: Primeri dobrih praks

S projektom „Nadzorovanje mokrišč in upravljanje z njimi v omrežju Natura 2000“, ki se je izvajal v okviru programa EU LIFE, so v Italiji zasnovali osnove varstva in povečanja vrednosti mokrišč na območju Avtonomne dežele Dolina Aoste, da bi se tako ohranila njihova vloga zavarovanih območij za vrste in habitate skupnega interesa ter vloga pribežališč za ptice znotraj alpskega območja. Posebna pozornost je bila posvečena vključevanju in ozaveščanju lokalnih upravnih organov, lastnikov zemljišč in kmetom.

Monako in Švica sodita k državam, ki popisujejo stanje svoje biotske raznovrstnosti. V okviru Švicarskega monitoringa biotske raznovrstnosti (BDM) deluje na terenu okoli 200 biologov, ki redno izvajajo štetje rastlin in živali: naključno vzete vzorce strokovnjaki odvzamejo na določenih točkah, ki so enakomerno porazdeljene po celotni Švici. ti podatki predstavljajo pomembno osnovo za oblikovanje prihodnje naravovarstvene politike. Koordinacijska služba je zadolžena za seznanjanje javnosti z rezultati in osnovnim informacijami v zvezi s programom.

2. odst. 2. člena črka g – hribovsko kmetijstvo**Razdelek A: Področja, ki jih je treba preveriti****a) Pomanjkljivosti**

Ni navedb.

b) Morebitna protislovja

Ni navedb.

c) Nepopolnosti

Evropska skupnost pri 3. vprašanju ni označila finančne pomoči kmetijam, ki zagotavljajo minimalno kmetijsko dejavnost v ekstremnih legah, niti ohranjanje raznovrstnosti kulturnih rastlin, čeprav v podrobnostih navedena uredba 1257/1999 dopušča pritrdilni odgovor pri obeh možnih odgovorih, in sicer v skladu s V. poglavjem o izravnalnih plačilih in VI. poglavjem o kmetijsko-okoljskih ukrepih. Monako ni odgovoril na nobeno vprašanje s pripombo, da ni hribovskega kmetijstva.

d) Stališča pogodbenic in opazovalcev

Ni navedb.

Razdelek B: Primeri dobrih praks

Programi spodbujanja, kot sta Avstrijski program za razvoj podeželja (ÖPFEL) in posebna smernica avstrijskega okoljskega programa za spodbujanje okolju prijaznega kmetijstva (ÖPUL 2000), so v Avstriji pomemben dejavnik pri izvajanju ciljev okvirne konvencije na področju hribovskega kmetijstva, denimo s široko uporabo ekološkega kmetijstva na gorskem območju in z ohranjanjem odprte kulturne krajine na strmih legah.

2. odst. 2. člena črka h – gorski gozd

Razdelek A: Področja, ki jih je treba preveriti

a) Pomanjkljivosti

Ni navedb.

b) Morebitna protislovja

Ni navedb.

c) Nepopolnosti

Evropska skupnost ni odgovorila na 3. vprašanje. Monako ni odgovoril na nobeno vprašanje s pripombo, da v državi ni gorskega gozda.

d) Stališča pogodbenic in opazovalcev

Ni navedb.

Razdelek B: Primeri dobrih praks

V Italiji je program saniranja gozdov v regijskem parku Lame del Sesia v deželi Piemont primer okolju prijaznega upravljanja. Gozdna uprava dežele Veneto je skupaj z drugimi deželami italijanskega alpskega območja pozvala Združenje PEFC_ITALIA k finančni podpori sistema certificiranja na prostovoljni osnovi in merilih za trajnostno gospodarjenje z gozdovi, sprejetih na ministrski konferenci leta 1994 v Helsinkih.

Avstrija je v okviru državnega programa o naravnih gozdnih rezervatih doslej ustanovila 180 rezervatov, katerih površina znaša okoli 8.300 ha.

2. odst. 2. člena črka i – turizem in prosti čas

Razdelek A: Področja, ki jih je treba preveriti

a) Pomanjkljivosti

V Lihtenštajnu cone območja miru, kjer naj se ne bi izvajale turistične dejavnosti, niso bile določene na podlagi okoljskih vidikov. Načrtovana pa je ureditev območij miru za kopitarje v zimskem času.

b) Morebitna protislovja

Ni navedb.

c) Nepopolnosti

Evropska skupnost ni odgovorila na 2. vprašanje, Lihtenštajn pa pri tem vprašanju ni navedel podrobnosti. Poleg tega Evropska skupnost ni odgovorila na 3. in 4. vprašanje, je pa pri obeh navedla podrobnosti.

d) Stališča pogodbenic in opazovalcev

Stališče CIPRE International:

Omejitve izvajanja motoriziranih športov na določena območja ter omejitev oz. prepoved dovoza z zračnimi plovili zunaj letališč in panoramskih letov se v več državah ne izvajajo v zadostni meri. Tu je treba opozoriti na pravi razcvet terenskih (off road) športnih dejavnosti v številnih državah, pa tudi na številna pristajališča za potrebe helikopterskega smučanja v Švic.

Švica opozarja, da so bila pristajališča v gorah opuščena in da se komercialni leti pogosto izvajajo pozimi, kar pripomore k zagotavljanju ustrezne ravni treninga pilotov helikopterja, s tem pa tudi pripravljenosti pilotov za delovanje v reševalnih letih. Poleg tega se preverja načrt infrastrukture zračnega prometa z ozirom na mrežo gorskih pristajališč, pri čemer si je treba prizadevati za boljše delovanje omenjene mreže ter preprečevanje ali zmanjšanje obstoječih konfliktov. Nemčija opozarja na odgovore k vprašanjem pri 15. in 16 členu Protokola o turizmu.

Razdelek B: Primeri dobrih praks

V Avstriji je treba omeniti vzorčne primere in koncepte razvoja turizma, kot so npr. vodič za južni del Spodnje Avstrije, vodič za Dunajski gozd (Wienerwald), zasnova pešpoti na Spodnjem Avstrijskem in zgornjeavstrijski turistični vodič poti, ki poudarjajo osrednje turistične dejavnosti (kolesarjenje, planinarjenje), prilagojene posebnim zahtevam in prednostim posameznih lokacij na območju Alp.

2. odst. 2. člena črka j – promet

Razdelek A: Področja, ki jih je treba preveriti

a) Pomanjkljivosti

V Monaku so bili sprejeti urbanemu okolju prilagojeni ukrepi za preprečevanje hrupa, ki pa niso prirejeni posebni topografiji alpskega območja. Poleg tega Monako ni sprejel infrastrukturnih ukrepov za večje preusmerjanje zlasti tovornega prometa na železnico niti trgu prilagojenih spodbud za večje preusmerjanje zlasti tovornega prometa na železnico, ker v državi ni železniške postaje, opremljene za prevoz blaga. Vendar pa je bila zaradi naraščajočega števila potnikov v celoti obnovljena monaška železniška postaja. Resolucija o prometni politiki Republike Slovenije, ki na načelni ravni ureja varstvo občutljivih območij in spodbujanje železniškega prometa, je pravni predpis za izvajanje ciljev okvirne konvencije na področju prometa in je še v fazi priprave. Konkretno ukrepe v sektorskih strategijah bo treba opredeliti šele pozneje. Slovenija tudi še ni sprejela ukrepov za zmanjševanje emisij prometa na območju Alp. Francija ni ustvarila trgu prilagojenih spodbud za večje preusmerjanje zlasti tovornega prometa na železnico. Take spodbude se izvajajo npr. v okviru izvajanja »Grenelle de l'environnement« od decembra 2007 naprej.

b) Morebitna protislovja

Uredba Sveta ES št. 2012/2000 glede sistema ekotočk za težka tovorna vozila v tranzitu čez Avstrijo, ki jo navaja Evropska skupnost, se nanaša le na obdobje do leta 2003 in zato ni pravni predpis, ki bi izpolnjeval cilje okvirne konvencije na področju prometa.

c) Nepopolnosti

Evropska skupnost ni odgovorila na 2., 3., 4. in 5. vprašanje, vendar je pri vseh vprašanjih navedla podrobnosti, na 6. vprašanje pa sploh ni odgovorila.

d) Stališča pogodbenic in opazovalcev

Avstrija opozarja, da se mora nova struktura zveznih železnic, ki je bila vzpostavljena na podlagi zakona o strukturi zveznih železnic, šele potrditi v praksi. Šele potem bo jasno, kakšen je njen prispevek k dejanski preusmeritvi tovornega in potniškega prometa s ceste na železnico.

Stališče CIPRE International:

Francija v svojem odgovoru v prvi vrsti stavi na načrtovano gradnjo baznega predora na železniški progi na relaciji Lyon-Torino. Medtem ko bi ta ukrep lahko postal učinkovit šele čez 15 let, pa Francija zanemarljivo posodobitev obstoječe železniške infrastrukture za čezalpski tovorni promet in daje prednost gradnji cest.

Francija v svojem stališču navaja, da je modernizacija predora Mont Cenis od leta 2009 naprej in vzpostavitev kombiniranega prometa in tovorne ceste na železnici bo omogočena. Prav tako trenutno potekajo dela za izboljšavo železniške povezave v južnih Alpah od mesta Gap naprej.

Razdelek B: Primeri dobrih praks

Avstrija razpolaga z vrsto ukrepov, sprejetih na podlagi zakona o varstvu pred imisijami v zraku, kot so prepoved vožnje v nočnem času, prepoved vožnje za tovornjake na določenih avtocestnih odsekih, uvedba omejitve hitrosti na 100 km/h na določenih odsekih.

Zaradi naloge, ki je zapisna v zvezni ustavi, Švica načrtuje preusmeritev težkega tovornega prometa, ki sedaj poteka prek Alp, s ceste na železnico v čim večjem obsegu. Eden od najpomembnejših ukrepov za uresničitev tega cilja je zato posodobitev železniške infrastrukture, med drugim z gradnjo novega baznega predora pod gorskimi masivi Gotthard, Ceneri in Lötschberg. Alpska železniška transverzala (NEAT) bo v potniškem in tovornem prometu zagotovila krajše, varnejše in zmogljivejše povezave med severom in jugom. Dolžina baznega predora pod Lötschbergom znaša 34,6 km, obratovati pa naj bi začel decembra 2007. Bazni predor pod Gotthardom bo dolg 57,4 km, za promet naj bi ga odprli leta 2015/2016. Poleg tega so v Švici 1. januarja 2001 uvedli posebno dajatev, t.i. takse za težki tovorni promet glede na obremenitev (LSVA), ki v obliki spodbude, ki ustreza trgu, prispeva k preusmeritvi tovornega prometa na železnico ter k razbremenitvi okolja. Z LSVA se v praksi izvaja načelo povzročitelja. LSVA velja za švicarska in tuja vozila, katerih skupna teža znaša več kot 3,5 t.

2. odst. 2. člena črka k – energija

Razdelek A: Področja, ki jih je treba preveriti

a) Pomanjkljivosti

Francija ni sprejela ukrepov za upoštevanje realnih stroškov, vendar bo v kratkem sprejeta izvedbena uredba v skladu s 28. členom programskega zakona, ki določa smernice energetske politike in predpisuje prikaz celotnih stroškov ob upoštevanju porabe energije in nakupne cene. Monako prav tako ni sprejel ukrepov za upoštevanje realnih stroškov.

b) Morebitna protislovja

Ni navedb.

c) Nepopolnosti

Lihtenštajn pri 2. vprašanju ni navedel, katere konkretne ukrepe si prizadeva uresničiti za udejanjanje takega pridobivanja, rabe in distribucije energije, ki prizanašajo naravi in krajini ter so sprejemljivi za okolje. Evropska skupnost ni odgovorila na 3., 4. in 5. vprašanje, ampak je povsod navedla podrobnosti.

d) Stališča pogodbenic in opazovalcev

Avstrija opozarja, da cene energije še vedno niso prilagojene zunanjim stroškom, če so upoštevani tudi zunanji stroški pridobivanja, rabe in odstranjevanja in specifičnih, s tem povezanih emisij in imisij.

Razdelek B: Primeri dobrih praks

Okoljski in energetska načrta dežele Ligurije (PEARL) v Italiji je primer definicije usmeritev na področju energije, katerih cilj je s pomočjo spodbud za rabo obnovljivih in čistejših virov energije doseči racionalno rabo energije, varčevanje z energijo in zmanjšanje emisij toplogrednih plinov.

Avstrija navaja kot primere vzorčnih praks program za učinkovito rabo energije „Energie Star 2010“ in dejavnosti zveznih dežel, npr. posebne subvencije za občine, vključene v Zvezo za podnebje na Štajerskem, ki podpira zlasti projekte za rabo obnovljivih virov energije in varčevanje z energijo.

2. odst. 2. člena črka I – ravnanje z odpadki**Razdelek A: Področja, ki jih je treba preveriti****a) Pomanjkljivosti**

Ni navedb.

b) Morebitna protislovja

Ni navedb.

c) Nepopolnosti

Evropska skupnost ni odgovorila na 2. vprašanje. To velja tudi za Monako, ker so ta zanj ne brezpredmetne zaradi specifičnih danosti države, saj ta ne pozna odročnejših regij.

d) Stališča pogodbenic in opazovalcev

Ni navedb.

Razdelek B: Primeri dobrih praks

V italijanski deželi Piemont je družba Consorzio Ecologico Cuneese, v kateri je združenih 54 občin pokrajine Cuneo, zadolžena za ločeno zbiranje odpadkov takorekoč „od vrat do vrat“ kot tudi za odstranjevanje odpadkov na celotnem področju, pri čemer se upoštevajo topografske potrebe alpskega prostora.

2) Splošne obveznosti v skladu s 3. in 4. členom okvirne konvencije

Razdelek A: Področja, ki jih je treba preveriti

a) Pomanjkljivosti

Ni navedb.

b) Morebitna protislovja

Ni navedb.

c) Nepopolnosti

Evropska skupnost in Slovenija nista odgovorili na posamezne možnosti za odgovor na 9. vprašanje, isto se je zgodilo pri 10. in 11. vprašanju, na katere niso odgovorile Avstrija, Evropska unija in Slovenija. Evropska unija in Italija nista odgovorili na 16. vprašanje o obveščanju o ciljih s posebnimi učinki s strani drugih pogodbenic. Monako in Avstrija na tem mestu svojega negativnega odgovora nista podrobneje razložila. Na 12., 13., 14., 15., 17., 18., 19. in 20. vprašanje ni odgovorila le Evropska skupnost.

e) Stališča pogodbenic in opazovalcev

Ni navedb.

Razdelek B: Primeri dobrih praks

Nemčija je izpostavila obravnavo čezmejnih problemov v dvostranskih skupinskih razgovorih med Bavarsko in sosednjimi avstrijskimi zveznimi deželami oz. v večstranskih razgovorih v okviru Mednarodne konference za varstvo Bodenskega jezera in Mednarodne komisije za varstvo vode v Bodenskem jezeru.

Avstrija navaja projekt v okviru programa INTERREG IIIB „Analiza potencialov naravnega alpskega gorskega sveta“ (NAB), pri katerem skupaj s partnerji iz Nemčije, Italije, Slovenije in Švice razvija inovativno obliko obvladovanja tveganja, da bi tako dosegla trajno zmanjševanje ogroženosti tega območja pred naravnimi nesrečami, združuje metode analize tveganj, značilne za posamezne države, transnacionalno usklajen postopek ter pripravlja smernice za z vidika varstva učinkovito gospodarjenje z gorskimi gozdovi in instrumente analize in načrtovanja za vrednotenje hudourniških območij.

II. Posebni del

- **Protokol o izvajanju Alpske konvencije iz leta 1991 na področju urejanja prostora in trajnostnega razvoja⁷**

Na dan roka za oddajo vprašalnika, dne 31.08.2005 so bile za posredovanje odgovorov k temu protokolu obvezane Nemčija, Lihtenštajn, Monako, Avstrija in Slovenija. Švica je ta del vprašalnika prostovoljno izpolnila, ne da bi bila zato obvezana.

1) Razdelek A

a) Mednarodno sodelovanje

Vse pogodbenice, ki so odgovorile na vprašanja o izvajanju 4. člena protokola na področju prostorskega načrtovanja in trajnostnega razvoja⁸, izpolnjujejo njegove cilje. Kot primere sodelovanja na obmejnih območjih, v okviru katerega potekajo prizadevanja za usklajevanje urejanja prostora, gospodarskega razvoja in okoljskih zahtev, so Avstrija, Švica in Slovenija navedle projekte INTERREG A in B. Usklajevanje poteka prek nacionalnih instrumentov prostorskega načrtovanja. V zvezi s tem so navedeni načrti in postopki na področju urejanja prostora pri predvidenem čezmejnem delovanju Nemčije ter Strategija prostorskega razvoja Slovenije in Strategija slovenskega turizma 2002-2006. V Avstriji mednarodno sodelovanje poteka kvečjemu v okviru načrtovanja prometa in čezmejnih naravnih rezervatov. Tudi Lihtenštajn navaja povezovanje naravnih prostorov. Monako poroča, da sodelovanje s Francijo na osnovi dvostranskih pogodb, uspešno poteka.

Izmed različnih oblik sodelovanja imajo v celoti prednost skupni projekti, na drugem mestu so dvostranske pogodbe in šele na tretjem mestu so večstranski sporazumi. Le manjše število pogodb je omenilo finančno podporo, druge cilje ter izobraževalne in izpopolnjevalne programe⁹.

b) Težave pri izvajanju

Iz odgovora na vprašanje, na katerega so odgovorile Nemčija, Lihtenštajn, Monako, Avstrija, Švica in Slovenija, je razvidno, da pri izvajanju ni večjih težav. Vendar Lihtenštajn opozarja, da širjenje poselitve na večjih površinah povzroča probleme na področju varstva krajine in ekološkega povezovanja. Avstrija opozarja, da manjkajo jasni izvedbeni cilji, denimo v obliki programa med zveznimi državami. Poleg tega je nujno zaradi učinkovitejšega izvajanja ciljev v posameznih sektorjih uskladiti vsebino, način in obliko načrtov in programov, ki jih je treba pripraviti, vsaj na ravni pogodb. Potenciale pri izvajanju prostorskega planiranja vidi tudi Švica.

c) Učinkovitost ukrepov

Nemčija visoko ocenjuje učinkovitost ukrepov, sprejetih zaradi izvajanja protokola o urejanju prostora. Poročilo Lihtenštajna opaža stalno rast kakovosti razvoja. Monako je podal zadovoljivo oceno o delu na področju načrtovanja mestnega prostora, prispevku regionalnega gospodarskega razvoja, izboljšavah na področju prometa ter varstva narave in okolja. Avstrija

⁷ V nadaljevanju se navaja kot protokol o prostorskem načrtovanju.

⁸ Nemčija, Lihtenštajn, Monako, Avstrija, Švica in Slovenija

⁹ Število navedb skupaj: dvostranske pogodbe (5), večstranski sporazumi (4), finančna pomoč (3), izobraževalni in izpopolnjevalni programi (1), skupni projekti (6), druge oblike sodelovanja (2)

meni, da zaradi prepletenosti s celotnim spektrom ukrepov iz preostalih izvedbenih protokolov ločena ocena ukrepov prostorskega načrtovanja ni mogoča.

2) Razdelek B: Področja, ki jih je treba preveriti

a) Pomanjkljivosti

Lihtenštajn le deloma razpolaga z instrumenti usklajevanja politike na različnih področjih, Monako z omenjenimi instrumenti ne razpolaga. Obstoječi instrumenti, ki jih uporabljata Lihtenštajn in Avstrija, niso primerni, da bi z njimi bilo mogoče preprečiti tveganja, povezanega z enostransko rabo prostora. Avstrijska zasnova prostorskega razvoja (ÖREK) ima le značaj priporočila. Prostorsko načrtovanje se prilagaja predvsem gospodarskemu razvoju in se omejuje na lokalno načrtovanje in razvoj poselitvenega prostora ter na načrtovanje industrijskih in obrtnih con. Kompleksni instrumenti preprečevanja se uporabljajo le postransko. Različni postopki presoje se nanašajo večinoma le na posamezne primere in celostnega učinka ne upoštevajo v zadostni meri (6. člen protokola o prostorskem načrtovanju).

Obmejne lokalne oblasti sodelujejo pri pripravi načrtov in programov v Lihtenštajnu le deloma, v Monaku pa sploh ne. V Lihtenštajnu in Monaku tudi ni rednega preverjanja načrtov in programov (8. člen protokola o prostorskem načrtovanju).

Slovenija trenutno ne spodbuja specifičnih ukrepov za pospeševanje kombiniranja zaposlitve v različnih dejavnostih. Obstajajo pa pospeševanja dodatnih virov zaslužka na kmetiji. V Lihtenštajnu ni ustrezne in gospodarne omejitve območij, primernih za poselitev. Gradnja počitniških stanovanj ni omejena v Lihtenštajnu niti v Monaku. Značilnih poselitvenih oblik v Monaku ne ohranjajo. Značilna stavbna dediščina se v Lihtenštajnu ne ohranja ali oživlja. Avstrijski načrti in programi urejanja prostora ne vsebujejo ukrepov v zvezi s prometom, ker to ni mogoče zaradi različne pravne pristojnosti. V posameznih primerih obstajajo v nekaterih zveznih deželah ukrepi za spodbujanje rabe okolju prijaznih prometnih sredstev, ki pa so pogosto v nasprotju s številnimi in tudi finančno veliko izdatnejšimi subvencijami za spodbujanje motoriziranega osebne prometa. Tudi v Nemčiji načrti in programi prostorskega urejanja ne vsebujejo ukrepov v zvezi s prometom, razen posameznih ukrepov za izboljšanje regionalnih in nadregionalnih povezav. Razlog za tako stanje je dejstvo, da so v omenjenih načrtih in programih izjave o prometu lahko oblikovane kot splošni cilji. V Monaku načrti in programi prostorskega urejanja ne predvidevajo ukrepov za izboljšanje sodelovanja med prometnimi sredstvi. V Lihtenštajnu in Monaku ni ukrepov za umiritev prometa in po potrebi za omejitev prometa z motornimi vozili (9. člen protokola o prostorskem načrtovanju)¹⁰.

b) Morebitna protislovja

Avstrija navaja, da jo obvešča le Nemčija. Švica, Lihtenštajn in Slovenija zagotavljajo, da svoje sosede obveščajo pravočasno (10. člen protokola o načrtovanju prostora, 13. in 14. vprašanje).

c) Nepopolnosti

Lihtenštajn, Monako, Avstrija, Švica in Slovenija niso odgovorile na 13. vprašanje, ali upoštevajo stališča drugih pogodbenic, potem ko so le-te obvestile o svojih projektih, ki

---

¹⁰ Druge pomanjkljivosti, ki zadevajo 11. in 12. člen protokola o prostorskem načrtovanju, niso bile predstavljene.

vplivajo na ureditev prostora in trajnostni razvoj ter na okoljske razmere v teh pogodbenicah. Na vprašanje o vplivu sprejetih ukrepov Avstrija, Švica in Slovenija niso odgovorile¹¹.

d) Stališča pogodbenic in opazovalcev

Stališče CIPRE International k točki 1b): Težave pri izvajanju:

V vseh alpskih državah obstajo težave pri izvajanju protokola o prostorskem načrtovanju, kar je razvidno iz dejstva, da je ravnanje s tlemi razsipno in ni varčno. Zato je na tem področju treba nujno sprejeti ustrezne ukrepe.

Švica opozarja, da pogodbenice zaradi tega ne navajajo večjih težav pri izvajanju, saj vprašalnik sprašuje predvsem o obstoju formalnih predpisov. Zakoni in načrti, ki sicer obstajajo v vseh državah, pa vedno ne vodijo do zaželenih rezultatov, zato nedvomno obstaja potreba po nadaljnjem delovanju.

Stališče CIPRE International k točki 1a): Mednarodno sodelovanje:

Čezmejno sodelovanje je eden večjih problemov na področju prostorskega načrtovanja. Kot primer za to je mogoče navesti prometno načrtovanje. Na tej točki obstaja nujna potreba po delovanju, to pa je tudi klasičen primer možnega sodelovanja v okviru Alpske konvencije.

V zvezi z obveščanjem sosednjih držav o načrtih, ki vplivajo čezmejno, Nemčija predlaga uvedbo posvetovalnega postopka.

Stališče CAA:

Kot pozitiven primer s simbolnim učinkom se naj območje Mont Blanc s strani Francije, Italije in Švice močno podpre v smislu hitrega izvajanja Alpske konvencije in njenih instrumentov s področja prostorskega načrtovanja in tozadevnih ureditev. S tem se naj pospeši postopek sprejema območja na seznam UNESCO Svetovne dediščine, za katerega se zavzemajo upravne skupnosti Espace Mont Blanc in nevladna organizacija Pro Mont Blanc.

3) Razdelek C: Primeri dobrih praks

Nemčija in Avstrija sta navedli primer sodelovanja v strokovni skupini za prostorsko načrtovanje za evroregijo Salzburg – Berchtesgadener Land – Traunstein, v okviru katere je bil pripravljen čezmejni razvojni koncept za evroregijo z merili za postavitev posameznih velikih trgovskih središč.

Primer dobre prakse v Nemčiji je tudi ureditev prometnih povezav na območju Alp v obliki razmejnitve treh con v bavarskem programu deželnega razvoja (t.i. Alpski načrt - LEP) in določitev ločene območne kategorije „Območje Alp“ v bavarskem programu deželnega razvoja (LEP) iz leta 1994 z navedbo ciljev, ki upoštevajo posebnosti tega območja.

---

¹¹ Poleg tega Lihtenštajn in Švica nista odgovorila na 4. vprašanje („Kako spodbujate okrepljeno mednarodno sodelovanje«), na 6. vprašanje »Primernost obstoječih instrumentov za preprečevanje enostranske rabe prostora« ni odgovoril Monako, na vprašanje »Primeri« ni odgovorila Slovenija, na 9. vprašanje (3. razdelek) in na 11. in 12. vprašanje (»Kako«) ter 15. in 19. vprašanje ni odgovoril Lihtenštajn, pri čemer zanj 11., 15. in 19. vprašanje ni relevantno, ravno tako ni Monako odgovoril na 9. vprašanje (razdelki od 4 do 8, 11 in 14), na vprašanja od 15 do 18 o izvajanju 11. člena protokola o urejanju prostora ter na 19., 20. in 22. vprašanje o izvajanju 12. člena Protokola o urejanju prostora, ker zaradi specifičnih danosti zanj niso relevantna.

Avstrija poudarja pomen raziskav o integriranem načrtovanju rabe zemljišč in upravljanju vodotokov (ILUP).

- **Protokol o izvajanju Alpske konvencije iz leta 1991 na področju varstva tal¹²**

Na dan roka za oddajo vprašalnika, dne 31.08.2005 so bile za posredovanje odgovorov k temu protokolu obvezane Nemčija, Lihtenštajn, Monako, Avstrija in Slovenija. Švica je ta del vprašalnika prostovoljno izpolnila, ne da bi bila zato obvezana.

1) Razdelek A

a) Mednarodno sodelovanje

Vse pogodbenice, ki so odgovorile na vprašanja o izvajanju 5. člena protokola o varstvu tal, podpirajo mednarodno sodelovanje na področju opazovanja tal¹³. Nemčija, Avstrija in Slovenija navajajo dodatna področja, kjer obstaja mednarodno sodelovanje in kjer obstajajo sestavljeni katastri tal, zagotovljene in med seboj usklajene podatkovne baze in medsebojno poročanje. Za Avstrijo in Slovenijo je pomembno tudi usklajevanje raziskav o varstvu tal v alpskem prostoru. Edino področje sodelovanja, ki ga je navedel Lihtenštajn in ki presega področje opazovanja tal, se nanaša na določanje in nadzorovanje ogroženih območij.

Mednarodno sodelovanje poteka zlasti v obliki skupnih projektov in čezmejne izmenjave izkušenj in informacij. Na drugem mestu so ukrepi izobraževanja oz. izpopolnjevanja ter večstranski dogovori. Dvostranskih dogovorov in finančne podpore kot oblik sodelovanja ni navedla nobena pogodbenica¹⁴.

Najuspešnejša oblika sodelovanja je čezmejna izmenjava izkušenj in informacij, pri čemer Lihtenštajn in Avstrija poudarjata pomen institucionaliziranih delovnih skupin, ki bi jih bilo za avstrijske zvezne dežele mogoče ustanoviti v okviru obstoječih regijskih organizacij, kot sta DS alpskih dežel (Arge Alp) ali DS Alpe-Jadran (Arge Alpen Adria). Nemčija in Švica nasprotno menita, da zadostuje neformalna izmenjava znanja. Za Slovenijo je najbolje uspela priprava in izvedba skupnih projektov.

b) Težave pri izvajanju

Nemčija, Lihtenštajn, Monako in Švica pri izvajanju niso zaznale težav, to pa ne velja za Avstrijo, kjer je velika razdrobljenost pristojnosti ovira za usklajeno delovanje na nacionalni ravni.

c) Učinkovitost ukrepov

Nemčija poroča, da je izvajanje ukrepov protokola o varstvu tal učinkovito in uspešno. Tudi Lihtenštajn meni, da so omenjeni ukrepi zelo učinkoviti. V Avstriji in Švici je slika drugačna: medtem ko so se v Avstriji samo nekateri ukrepi izkazali kot učinkoviti, Švica izhaja iz dejstva, da se določbe protokola o varstvu tal prekrivajo s švicarsko zakonodajo, ki je na večini področij zadovoljiva in smotrna. Izvajanje poteka na ravni kantonov, težave pa se pojavljajo na

¹² V nadaljevanju se navaja kot protokol o varstvu tal.

¹³ Nemčija, Lihtenštajn, Monako, Avstrija in Švica in Slovenija.

¹⁴ Število navedb skupaj: dvostranske pogodbe (0), večstranski sporazumi (2), finančna pomoč (0) izobraževalni in izpopolnjevalni programi (2), skupni projekti (3), druge oblike sodelovanja (3)

finančnem in kadrovskem področju. Drugo težavo vidi Švica v dejstvu, da varstvo tal v ožjem smislu nima tolikšne podpore v javnosti kot varstvo voda ali narave („There are no panda bears in the soil“). Monako navaja, da veljajo zanj določbe protokola o varstvu tal zaradi specifičnih danosti kneževine, katere velikost predstavlja le 2 km² skoraj popolnoma urbaniziranega prostora, le v manjšem obsegu.

2) Razdelek B: Področja, ki jih je treba preveriti

a) Pomanjkljivosti

Obveznosti o varčnem in obzirnem ravnanju s tlemi se v Monaku ne izvajajo, ker zaradi njegovih specifičnih danosti tega ni mogoče storiti (7. člen protokola o varstvu tal).

To velja tudi za obveznosti o ohranjanju tal na močvirjih in barjih. V Sloveniji se sicer vsa visoka, a le večina pomembnejših nizkih barij ohranjajo kot območja NATURA 2000. Ukrepi za renaturacijo se na že izsušenih območjih v Švici izvajajo le občasno, v Lihtenštajnu pa sploh ne. V Nemčiji se barjanska tla uporabljajo le v zelo omejenem obsegu za medicinske namene in za izdelavo zdravil (9. člen protokola o varstvu tal).

Razen določanja oz. upoštevanja seizmičnega tveganja Monako ne izvaja obveznosti določanja in obravnave ogroženih območij in območij, ki so ogrožena zaradi erozije (10. in 11. člen protokola o varstvu tal).

Izdelava in uresničevanje ukrepov za dobro strokovno prakso glede uporabe gnojil in sredstev za zaščito rastlin obstajata v Nemčiji, Lihtenštajnu, Avstriji in Sloveniji, vendar pogodbenice pri tem med seboj ne sodelujejo. V Nemčiji in Švici uporabljajo na alpskih pašnikih mineralna gnojila in sintetična sredstva za zaščito rastlin, pri čemer v Švici ne uporabljajo mineralnih gnojil, ki vsebujejo dušik, od sintetičnih sredstev za zaščito rastlin pa uporabljajo le herbicide. Obseg uporabe teh sredstev se v Nemčiji v obdobju poročanja ni več zmanjševal, saj je bil že pred tem na nizki ravni, zagotovo pa se je uporaba zmanjšala v Švici. V Avstriji na alpskih pašnikih uporabljajo mineralna gnojila in sintetična sredstva za zaščito rastlin, na avstrijskem Koroškem v zelo majhnem obsegu tudi goščo iz čistilnih naprav. Uporaba teh sredstev se je sicer v obdobju poročanja zmanjšala (12. člen protokola o varstvu tal).

V Švici preverjanje okoljske sprejemljivosti kemičnih in bioloških dodatkov, dovoljenih za pripravo smučišč, opravljajo proizvajalci ali uvozniki v obliki samokontrole, izjema pri tem so proizvodi, ki vsebujejo GSO, sicer pa v Švici protokol o varstvu tal še ne velja. V Nemčiji so bili do leta 2006 le deloma sprejeti ukrepi za ponovno vzpostavitev prejšnjega stanja pri ugotovljenih pomembnih poškodbah tal in vegetacije, bila pa so predlagana ustrezna priporočila za celovito odpravo škode. Popoln pregled doslej že izvedenih ukrepov je v pripravi (14. člen protokola o varstvu tal).

V Lihtenštajnu sistematičnega evidentiranja in katalogiziranja onesnaženih tal in starih ekoloških bremen na industrijsko-obrtnih lokacijah ne izvajajo, evidentirane pa so deponije in lokacije nesreč. V Sloveniji se potencial ogrožanja starih ekoloških bremen in površin, za katere se sumi, da so ekološko obremenjene, ne ocenjuje po metodah, ki so primerljive z metodami drugih pogodbenic (17. člen protokola o varstvu tal)

Lihtenštajn, Monako in Slovenija niso uredile površine za stalno opazovanje, ki bi se uporabljale v vsealpski mreži za opazovanje tal. V Lihtenštajnu je razlog za to majhnost države, v Sloveniji se na vzpostavitev sistema monitoringa tal šele pripravljajo. Avstrija je površine za stalno opazovanje uredila le deloma na lokacijah v okviru popisa stanja tal. V Lihtenštajnu in Monaku nacionalnega opazovanja tal ne usklajujejo z ustanovami, ki so

pristojne za opazovanje okolja na področju zraka, vode, flore in favne. V Avstriji se usklajevanje ne izvaja celovito, v Švici pa se šele vzpostavlja (21. člen protokola o varstvu tal)¹⁵.

b) Morebitna protislovja

Ni navedb.

c) Nepopolnosti

Na 32. vprašanje o uporabi gnojil in sredstev za zaščito rastlin na planinskih pašnikih nista odgovorila Monako, ki navaja, da to vprašanje zaradi specifičnih danosti države zanj ni relevantno, in Lihtenštajn. Slovenija ni odgovorila na 38. vprašanje o izdaji dovoljenj za gradnjo in izravnavanje smučarskih prog v labilnih območjih. Prav tako Slovenija ni odgovorila na 50. in 51. vprašanje o težavah pri izvajanju določb protokola in o učinkovitosti sprejetih ukrepov¹⁶.

d) Stališča pogodbenic in opazovalcev

Stališče CIPRE International k 7. členu:

V vseh državah je opaziti širjenje naselij in urbanizacijo prostora v dolinskih legah. Dosledne koncentracije razvoja naselij v notranjost ni opaziti. V Lihtenštajnu ne obstaja zakonodaja, ki bi določala varčno ravnanje s tlemi in zemljišči ter razvoj naselij v notranjost, medtem ko npr. v Švici in Nemčiji obstajajo ustrezni zakoni, katerih izvajanje pa v praksi ni uspešno.

Stališče CIPRE International k 9. členu:

V Avstriji zaradi dosedanje zakonske ureditve ohranjanje visokih in nizkih barij ni bilo zagotovljeno v zadostni meri v smislu sporazuma. Tudi sodna praksa sodišč se na tem področju ne sklada s konvencijo. V Lihtenštajnu je zagotovljeno le izvajanje varstva površin na območju naravnih rezervatov.

Avstrija v zvezi z izvajanjem 9. člena protokola o varstvu tal ne vidi več potrebe po nadaljnjem urejanju zakonodaje, saj je varstvo visokih in nizkih barij že zagotovljeno z naravovarstveno zakonodajo posameznih zveznih dežel.

Stališče CIPRE International k 14. členu:

Očitno nobena pogodbenica na območju smučišč ni zaznala znatnejše škode na tleh in vegetaciji, kar pa komajda ustreza dejanskemu stanju, saj se danes na številnih lokacijah zlasti zaradi umetnega zasneževanja izvajajo obsežna strojna izravnavanja terena, ki povzročajo veliko škodo na tleh in vegetaciji. Do tega spoznanja je prišla tudi raziskava stanja na smučarskih progah, ki jo je opravil Bavarski deželni urad za varstvo okolja in v okviru katere je bila na več kot 220 zemljiščih ugotovljena „velika“ ali „zelo velika“ škoda. Podobne ali še

¹⁵ Druge pomanjkljivosti, ki zadevajo 2., 6. in 16. člen protokola o varstvu tal, niso bile predstavljene.

¹⁶ Poleg tega Monako ni odgovoril na 4. vprašanje o mednarodnem sodelovanju, prav tako Monako ni odgovoril na 5. vprašanje o najboljših oblikah sodelovanja, Lihtenštajn in Avstrija v istem vprašanju nista podala odgovora za „Utemeljitev za to“, Monako ni odgovoril na 11. do 15. vprašanje o izvajanju 8. člena protokola o varstvu tal, na 33. do 36. vprašanje o izvajanju 13. člena protokola o varstvu tal, na vprašanje 37 do 40 o izvajanju 14. člena protokola o varstvu tal (Monako), ker zaradi specifičnih danosti države navedena vprašanja zanj niso relevantna, Slovenija ni odgovorila na 48. vprašanje (Kako), Avstrija pa na 45. vprašanje (Primerljivost raziskovalnih metod za ocenjevanje potencialov ogrožanja na mednarodni ravni).

slabše bi utegnile biti razmere v drugih pogodbenicah, kjer deloma še bistveno intenzivneje uporabljajo umetno zasneževanje kot na Bavarskem.

3) Razdelek C: Primeri dobrih praks

V primeru Nemčije je treba omeniti dokumentacijski in informativni sistem GEORISK Bavarskega deželnega urada za okolje, kjer je trenutno registriranih 2000 premikanj pobočij glede na način, obseg, starost in stanje. Poleg tega so bile izdelane karte aktivnih območij znotraj glavnih poselitvenih prostorov na območju Bavarskih Alp. Ravno tako je treba omeniti računalniško podprt kataster smučišč Bavarskega deželnega urada za okolje, ki vsebuje podatke o krajinskem in ekološkem stanju, infrastrukturi in ukrepih za izboljšanje, kot tudi kataster starih ekoloških bremen za celotno Bavarsko, kjer je trenutno evidentiranih okoli 11.400 starih odlagališč odpadkov in 5.400 starih lokacij. Poleg tega je „zveza za varčno ravnanje s tlemi“, ki jo predstavljajo bavarska vlada, občinska združenja in preostalih 30 partnerjev, izdelala številne ukrepe za trajnostni poselitveni razvoj, med drugim tudi bazo podatkov o primerih dobre prakse, ki se nanašajo na varčno rabo površin.

Avstrija je navedla primere vzorčnih praks, ki se nanašajo na spodbujanje obdelovanja kmetijskih zemljišč, ki varuje tla, s sredstvi dežele in v okviru kmetijsko-okoljskega programa (ÖPUL), na zagotavljanje spodbud za varčno in okolju prijazno rabo tal v številnih zveznih deželah, denimo za akcije v okviru Evropske zveze za tla, redno prirejanje raziskovalnih akcij v Spodnji Avstriji, pri katerih se kmetom zagotovi 20 % popusta na stroške analize in 50 % na stroške sestave načrta za izvedbo gnojenja. V Zgornji Avstriji pripravljajo splošni načrt za rabo peska, v katerem so določene „prednostne površine z vodnogospodarskega vidika glede na odvzem peska“, prepoveduje odvzem peska iz vode in določa, da je treba pri odkopavanju peska poskrbeti za posebne varnostne ukrepe.

- **Protokol o izvajanju Alpske konvencije iz leta 1991 na področju varstva narave in urejanja krajine¹⁷**

Na dan roka za oddajo vprašalnika, dne 31.08.2005 so bile za posredovanje odgovorov k temu protokolu obvezane Nemčija, Lihtenštajn, Monako, Avstrija in Slovenija. To pa ne velja za obveze za poročanje na vprašanja 5, 6, 7, 30, 32 in 34 vprašalnika z izjemo vprašanj 30, 32 in 34 za Nemčijo, Liechtenstein in Avstrijo, ki izhajajo neposredno iz protokola. Švica je na del vprašalnika k protokolu o varstvu narave z izjemo vprašanj 5 in 30 prostovoljno odgovorila, ne da bi bila za to obvezana. Prav tako prostovoljno so pripravili odgovore na vprašanja 5, 6, in 7 s strani Avstrije ter vprašanja 6 in 7 s strani Nemčije. To velja tudi za vprašanje 5 vprašalnika s v primeru Slovenije.

1) Razdelek A

a) Mednarodno sodelovanje

Vse pogodbenice, ki so odgovorile na vprašanja v zvezi z izvajanjem 3. člena protokola o varstvu narave¹⁸, čezmejno sodelujejo na področju varstva narave in urejanja krajine. Osrednji del sodelovanja je ustvarjanje mrež biotopov. Najpomembnejša področja mednarodnega sodelovanja predstavljajo kartiranje, povezovanje biotopov in sistematično opazovanje narave in krajine. Intenzivno mednarodno sodelovanje poteka tudi pri določanju, negi in nadzoru zavarovanih območij, pri oblikovanju konceptov, programov in načrtov krajinskega

¹⁷ V nadaljevanju se navaja kot protokol o varstvu narave.

¹⁸ Nemčija, Lihtenštajn, Monako, Avstrija, Švica in Slovenija.

načrtovanja ter pri drugih ukrepih za varstvo prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst, njihove raznovrstnosti in življenjskih okolij, vključno z določanjem skupnih meril. Šele na tretjem mestu je raziskovanje¹⁹.

Pri sodelovanju imajo v celoti prednost skupni projekti in druge oblike sodelovanja: primer za to je financiranje študije Mreže zavarovanih območij v Alpah „Čezmejna ekološka povezanost“ (Alpski signali št. 3) s strani Nemčije, sodelovanje avstrijskih strokovnjakov na naravovarstvenem področju v okviru DS alpskih dežel ter čezmejna izmenjava informacij in znanj med Lihtenštajnom in Švico. Na drugem mestu so so navedeni dvo- in večstranski sporazumi. Finančna pomoč ter programi dodatnega izobraževanja in izpopolnjevanja zadevajo tako le na manjšino²⁰.

Nemčija, Lihtenštajn, Monako, Avstrija in Švica navajajo, da v praksi najbolje deluje čezmejno sodelovanje na krajevni ravni, ki izhaja iz osebnih stikov. Nemčija in Avstrija menita, da so uspešni tudi zelo natančno organizirani projekti.

b) Težave pri izvajanju

Medtem ko Nemčija in Lihtenštajn pri izvajanju protokola nista zaznala težav, pa Avstrija poroča, da je izvajanje protokola o varstvu narave povezano z veliko dela in stroški ter da prinaša tudi visoke kadrovske zahteve. To velja zlasti v primeru priprave posnetka stanja (dodatek I). V Sloveniji prav tako obstajajo težave pri izvajanju, in sicer pri komuniciranju in nadzorovanju izvajanja določb, financiranju ter na drugih področjih. Težave, ki jih pri izvajanju ugotavlja Monako, kažejo na to, da je treba cilje protokola o varstvu narave nujno uskladiti z geografskimi in urbanističnimi posebnostmi kneževine. Monako v zvezi s tem opozarja na pridržek, ki ga je izrazil ob ratifikaciji protokola.

c) Učinkovitost ukrepov

Nemčija poroča o veliki učinkovitosti ukrepov, ki so bili sprejeti pri izvajanju protokola o varstvu narave. V Avstriji so sprejeti ukrepi deloma zelo učinkoviti, deloma pa jih še ni mogoče oceniti v zadostni meri, kajti to je mogoče storiti šele po določenem času. Tovrstno oceno bodo tako omogočili rezultati monitoringa, ki se bo izvajal na območjih Natura 2000. Tudi v Švici lahko v splošnem izhajajo iz dejstva, da so zakonsko predvideni ukrepi učinkoviti, vendar pa v tem trenutku ni mogoče podati prave ocene njihove učinkovitosti. Z monitoringom biotske raznovrstnosti na območju Švice in z nadzorovanjem uspešnosti izvajanja popisov biotopov si je mogoče obetati, da bo učinkovitost sprejetih ukrepov postala očitna. Ocena učinkovitosti ukrepov iz protokola o varstvu narave tudi v Sloveniji trenutno še ni izvedljiva, saj je bil pravni sistem, ki ureja to področje, šele vzpostavljen.

2) Razdelek B: Področja, ki jih je treba preveriti

a) Pomanjkljivosti

Lihtenštajn ne spodbuja ustanavljanja in ohranjanja narodnih parkov, ker za to ne razpolaga z dovolj velikimi površinami, vrednimi varovanja. Monako ni preveril, v kakšnem obsegu je po

¹⁹ Število navedb skupaj: kartiranje (4), zavarovana območja (3), ustvarjanje mrež biotopov (4), krajinsko urejanje (3), preprečevanje poškodb narave in krajine/kompenzacija zanje (2), sistematično opazovanje (4), raziskovanje (2), drugi ukrepi (3)

²⁰ Število navedb skupaj: dvostranski sporazumi (3), večstranski sporazumi (3), finančna pomoč (2) izobraževalni in izpopolnjevalni programi (1), skupni projekti (4), druge oblike sodelovanja (4)

nacionalnem pravu treba plačati posebne storitve, ki jih opravlja tam živeče prebivalstvo (11. člen protokola o varstvu narave).

Usklajevanje ciljev in ukrepov za čezmejna zavarovana območja je v Švici šele v zametkih (12. člen protokola o varstvu narave).

Nemčija v času poročanja ni spodbujala ponovnega naseljevanja in razširjanja samoniklih prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst, ker je na tem področju dejavna sosednja država Avstrija. Slovenija prav tako ne spodbuja ponovnega naseljevanja in razširjanja samoniklih prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst, vendar pa ju omogoča. V Švici po ponovni naselitvi nadzirajo in po potrebi tudi uravnavajo nadaljnji razvoj teh živalskih, ne pa tudi rastlinskih vrst Monako ne spodbuja ponovnega naseljevanja in razširjanja samoniklih prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst (16. člen protokola o varstvu narave).

Monako ni sprejel nacionalnih predpisov, ki bi zagotavljali, da ne bo naseljeval prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst na tista območja, kjer se preteklosti nedvomno niso pojavljale (17. člen protokola o varstvu narave).

V Monaku tudi ni pravnih predpisov, ki bi zagotavljali, da se v okolje ne bodo vnašale z genetskimi tehnikami spremenjeni organizmi, razen če je z uradnim preizkusom ugotovljeno, da ne ogrožajo človeka in okolja (18. člen protokola o varstvu narave)²¹.

b) Morebitna protislovja

Slovenija navaja, da večstranski sporazumi ne sodijo k instrumentom, ki najbolje opisujejo sodelovanje, čeprav sodelovanje v okviru Nature 2000, kjer Slovenija sodeluje kot država članica EU, temelji prav na večstranskem sporazumu (3. člen protokola o varstvu narave, 2. vprašanje).

Lihtenštajn izjavi, da je za pripravo seznamov za celotne Alpe navedel tiste vrste, za katere so zaradi specifične ogroženosti potrebni posebni varstveni ukrepi. Samo opozorilo na zakonske podlage za te sezname še ne daje dokaza za navedbo, ki sta jih Nemčija in Avstrija posredovali Stalnemu sekretariatu (14. člen protokola o varstvu narave, 32. vprašanje).

c) Nepopolnosti

Lihtenštajn pri tem vprašanju ni poslal popisa stanja varovanja vrednih biotopov znotraj naselij. Slovenija pri 35. vprašanju ni pojasnila, katere izjeme k prepovedim odvzema in trgovanja je dovolila, temveč je le opozorila na izvajanje direktiv ES. Slovenija ni odgovorila na 40. vprašanje, ali po ponovni naselitvi živalskih in rastlinskih vrst le-te tudi nadzira in po potrebi uravnava njihov nadaljnji razvoj. Na podlagi izjave Lihtenštajna pri 45. vprašanju, da je učinkovitost ukrepov, sprejetih zaradi izvajanja protokola o varstvu narave zelo pomembna, te učinkovitosti ni mogoče oceniti²². Tudi Monako na to vprašanje ni odgovoril.

²¹ Druge pomanjkljivosti, ki zadevajo 15. člen protokola o varstvu narave, niso bile predstavljene.

²² Poleg tega Lihtenštajn ni odgovoril na 2. vprašanje (Kdaj), Lihtenštajn, Švica in Slovenija niso odgovorili na 4. vprašanje (Podrobnosti), Monako ni odgovoril na 17. do 19. vprašanje o izvajanju 10. člena protokola o varstvu narave, ker zanj zaradi specifičnih danosti države nista relevantni, Slovenija na 24. vprašanje (rezultat preverjanja, ukrepi), Monako na 2. razdelek 33. vprašanja, Monako, Švica in Slovenija na 37. vprašanje (Pojasnilo drugih izrazov), Monako na vprašanje "Podlage o ponovnem naseljevanju in razširjanju samoniklih prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst" ni odgovoril, ker zaradi specifičnih danosti države zanj niso relevantna, Nemčija na 39. vprašanje (Podrobnosti), Švica in Slovenija nista odgovorili na 41. vprašanje (izjemne določbe)

d) Stališča pogodbenic in opazovalcev

Stališče CIPRE International k 7. in 8. členu:

Teh dveh členov ne izvajajo vse pogodbenice. Tako npr. v Avstriji določb, ki predvidevajo krajinsko načrtovanje v smislu 7. in 8. člena protokola o varstvu narave, ne vsebuje vsa deželna zakonodaja s področja varstva narave. V Lihtenštajnu krajinsko občutljiva območja v načrtih rabe tal niso posebej opredeljena. Številne varovanja vredne elemente krajine najdemo znotraj predimenzioniranih gradbenih zemljišč in „preostalega območja občine“, s katerimi se trguje kot z možnimi bodočimi zazidalnimi zemljišči za ustrezno ceno. Zasnova razvoja narave in kmetijstva se pripravlja že leta, a zaradi tovrstnih konfliktov interesov ne napreduje.

Avstrija ugovarja, saj je kritika naravovarstvene zakonodaje zveznih dežel tako splošne, da je na to težko konkretno odgovoriti.

Stališče CIPRE International k 13. členu:

„Trajno ohranitev naravnih in sonaravnih biotopov“ zagotavljajo v Avstriji pravni predpisi na področju varstva narave in to ne brez občutnih omejitev. Posegi se lahko vedno odobrijo v skladu z naravovarstvenimi zakoni zveznih dežel, če se drugi javni interesi ocenijo za pomembnejše, kot so interesi varstva narave.

Stališče CIPRE International k 16. členu:

Nekatere pogodbenice pripominjajo, da imajo težave s ponovnim naseljevanjem in širjenjem avtohtonih prosto živečih živalskih vrst. Švica si prizadeva doseči omilitev varstvenega statusa volkov prek Bernske konvencije (!), da bi lahko legalizirala odstrel volka.

Švica izjavi, da se njena prizadevanja bila usmerjena v to, da se zagotovi enak varstveni status za volkove po celi Evropi. Vsi doslej v Švici izvedeni odstrelji so po mednarodnem in nacionalnem pravu bili legalni.

Stališče CIPRE International k 16. členu:

V Sloveniji živita volk in rjavi medved v večjih populacijah zunaj Alp, v Dinarskem gorovju. Ti dve živalski vrsti občasno migrirata po dveh koridorjih v slovenskih Alpah. V skladu z aktualnimi načrti upravljanja gozdov in divjadi je taka migracija predvidena, ni pa predvidena stalna naselitev rjavega medveda in volkov v slovenskih Alpah. Če bi se vrsti v teh predelih naselili dolgoročno, bi lahko prišlo do odstrela.

3) Razdelek C: Primeri dobrih praks

V primeru Nemčije velja omeniti pripravo programa za varstvo biotopov ter rastlinskih in živalskih vrst v smislu strokovnega koncepta, ki zajema celotno območje bavarskega alpskega prostora. Deli omenjenega koncepta so projekt s področja okolju prijaznega alpinističnega smučanja, ki se je izvajal v sodelovanju z Nemško planinsko zvezo, nato projekt „Living space network“ v okviru pobude INTERREG III B, v okviru katerega so bile izdelane strategije čezmejnega povezovanja na področju tekočih voda in habitatov netopirjev, ter projekt „Čezmejne inštitucije za okoljsko izobraževanje na območju Karwendla“ v okviru pobude INTERREG III A.

Avstrija je izpostavila ustanovitev narodnega parka Gesäuse na Štajerskem leta 2002, naravovarstveni projekt LIFE „Tirolski Lech – krajina divje reke“ ter dejstvo, da zavzema Koroška s sprejetjem ustreznega zakona, ki ima preprečevalni učinek, pionirsko mesto pri zakonski ureditvi področja, kot je širjenje gensko spremenjenih organizmov v okolje, s čimer se

je strinjala tudi Komisija EU. Cilj koroškega zakona o preprečevanju uporabe genske tehnologije (Deželni uradni list. št. 5/2005) je po eni strani zagotoviti možnost gospodarjenja z naravnimi viri brez uporabe genske tehnologij, po drugi strani pa ohraniti prosto živeče rastlinske in živalske vrste in njihova življenjska okolja na tistih območjih, ki jih je treba še posebej varovati z naravovarstveno-pravnega vidika.

- **Protokol o izvajanju Alpske konvencije iz leta 1991 na področju hribovskega kmetijstva²³**

Na dan roka za oddajo vprašalnika, dne 31.08.2005 so bile za posredovanje odgovorov k temu protokolu obvezane Nemčija, Lihtenštajn, Monako, Avstrija in Slovenija. Švica je ta del vprašalnika prostovoljno izpolnila, ne da bi bila zato obvezana.

1) Razdelek A

a) Mednarodno sodelovanje

Pri mednarodnem sodelovanju v okviru ukrepov, ki so predvideni v 6. členu protokola o hribovskem kmetijstvu, pri vseh pogodbenicah, ki so odgovorile na vprašanje v zvezi z izvajanje teh določb²⁴, obstajajo še potenciali za izvajanje. Iz vseh poročil je namreč razvidno, da pogodbenice niso dejavne na vseh od navedenih področij mednarodnega sodelovanja.

Mednarodno sodelovanje poteka predvsem prek drugih oblik sodelovanja, od katerih so pogodbenice navedle izmenjavo informacij pri posvetih in konferencah in sodelovanje v obstoječih regionalnih organizacijah, kot sta DS alpskih dežel in COTRAO, oziroma v regionalnih kooperacijskih strukturah, kot je konferenca francosko-italijanskih Alp (CAFI). Navedle so tudi dodatno izobraževanje in usposabljanje, skupne projekte ter večstranske sporazume in finančno pomoč²⁵.

Najbolje delujejo skupni projekti, od katerih je treba zaradi finančne stimulacije ter pregledne in v učinkovitost usmerjene strukturiranosti izpostaviti projekte, ki se izvajajo v okviru pobude INTERREG.

b) Težave pri izvajanju

Pri izvajanju protokola o hribovskem kmetijstvu Nemčija, Francija in Lihtenštajn ne zaznavajo nobenih težav, kar pa ne velja za Avstrijo in Slovenijo. V Avstriji se je zmanjšal dobiček pri prodaji kmetijskih pridelkov in izdelkov zaradi strukturnih sprememb v kmetijski politiki EU. Delež dohodka, ki izhaja iz proizvodnje, se stalno zmanjšuje, s tem pa postaja kmetovanje na gorskih območjih vedno bolj odvisno od zagotavljanja subvencijskih sredstev. Da bi lahko bolje tržili proizvode z gorskih območij, bi bila v veliko pomoč intenzivnejša prizadevanja na področju konkurenčnosti v EU. V Sloveniji so na višino podpore vplivale omejene proračunske možnosti, od pristopa k EU dalje pa se podpora sofinancira iz sredstev strukturnega sklada EKUJS.

²³ V nadaljevanju se navaja kot Protokol o hribovskem kmetijstvu.

²⁴ Nemčija, Francija, Lihtenštajn, Avstrija in Slovenija

²⁵ Število navedb skupaj: dvostranski sporazumi (2), večstranski sporazumi (3), finančna pomoč (3) izobraževalni in izpopolnjevalni programi (4), skupni projekti (4), druge oblike sodelovanja (5)

c) Učinkovitost ukrepov

V Nemčiji je struktura malih in srednjih kmetij v alpskem svetu ostala relativno stabilna, kar lahko ocenjujemo kot kazalec privlačnega življenjskega prostora. Ukrepi, ki so jih v Lihtenštajnu sprejeli zaradi izvajanja protokola o hribovskemu kmetijstvu, v glavnem pripomorejo k trajnostnemu razvoju gorskih območij. Tudi Avstrija pozitivno ocenjuje učinkovitost ukrepov, sprejetih za področje hribovskega kmetijstva v alpskem prostoru. Po pristopu k EU so se možnosti podpore povečale, kar je povzročilo, da so se razmere v hribovskem kmetovanju izboljšale, diverzifikacija številnih kmetij na območju Alp pa povečala. Dolgoročno učinkovitost pa bo mogoče oceniti le v daljšem časovnem obdobju. Glede ocene ukrepov kmetijske politike Švica opozarja na raziskovalne dejavnosti zvezne uprave in na letno poročilo o kmetijstvu Zveznega urada za kmetijstvo, ki gorskemu območju namenja veliko prostora. Tudi Slovenija poroča o uspešnem izvajanju protokola o hribovskem kmetijstvu.

2) Razdelek B: Področja, ki jih je treba preveriti

a) Pomanjkljivosti

V Avstriji ne upoštevajo posebnih razmer na gorskih območjih pri urejanju prostora, namenski rabi tal, komasaciji in izboljševanju plodnosti tal ob upoštevanju naravne in kulturne krajine, ker je področje urejanja prostora porazdeljeno na več nosilcev pristojnosti. Poleg tega načrti ogroženih območij niso na voljo za celotno ozemlje. V Lihtenštajnu kmetijstvo zaradi svojega podrejenega gospodarskega pomena nima prednosti pri izločanju površin. Prav tako niso sprejeli posebnih ukrepov za ohranjanje značilnih kmečkih poslopij (8. člen protokola o hribovskem kmetijstvu).

V Lihtenštajnu premalo spodbujajo ohranjanje tradicionalnih domačih živali, saj se še vedno uporablja zastareli zakon o živinoreji (10. člen protokola o hribovskem kmetijstvu).

Avstrija podpira trženje proizvodov z gorskih območij, vendar jo pri tem ovirajo omejitve, ki izhajajo iz konkurenčnega prava EU (11. člen protokola o hribovskem kmetijstvu).

Pri uvedbi omejitev kmetijske proizvodnje v Avstriji in Sloveniji niso upoštevali posebnih zahtev trajnostnega hribovskega kmetijstva. Razlog v Avstriji je v tem, da je bilo kontingentiranje prireje mleka uvedeno že v letih od 1975 do 1978, kasnejše spremembe pa gorskih območij niso upoštevale. Vsekakor je Avstrija ena od redkih podpornic ohranitve mlečnih kontingentov v okviru SKP, saj so ti edino jamstvo, da bodo gorska območja sploh lahko obdržala svoje proizvodne deleže, ki so jih prigospodarila na ta način (12. člen protokola o hribovskem kmetijstvu).

V Lihtenštajnu ne pospešujejo sonaravnega gospodarjenja z gozdovi kot dodatnega vira dohodka na kmetijah ter kot dopolnilno dejavnost zaposlenih v kmetijstvu, saj je 90 % gozda v javni lasti. Pomanjkljivosti pri upravljanju s parkljasto divjadjo so tukaj tudi povzročile, da pašništvo in stalež divjadi nista uravnana tako, da ne bi nastajala pretirana škoda v gozdu in na kmetijskih zemljiščih (13. člen protokola o hribovskem kmetijstvu).

Pri ukrepih z izboljšanje življenjskih razmer zaposlenih v kmetijstvu in gozdarstvu so v Nemčiji, Franciji in Sloveniji še nadaljnje možnosti za izboljšanje prometnih povezav, v Sloveniji pa tudi za gradnjo in obnovo stanovanjskih in gospodarskih objektov (15. člen protokola o hribovskem kmetijstvu)²⁶.

²⁶ Druge pomanjkljivosti, ki zadevajo 14. člen protokola o hribovskem kmetijstvu, niso bile predstavljene.

b) Morebitna protislovja

Avstrija pojasnjuje, da mednarodno sodelovanje na področju hribovskega kmetijstva ne poteka na podlagi večstranskih sporazumov, medtem ko sodelovanje v okviru SKP vendarle poteka na podlagi takega sporazuma (6. člen protokola o hribovskem kmetijstvu, 4. vprašanje).

c) Nepopolnosti

Francija ni odgovorila na 26. vprašanje o učinkovitosti sprejetih ukrepov za uresničevanje protokola o hribovskem kmetijstvu²⁷.

d) Stališča pogodbenic in opazovalcev

Stališče CIPRE International k 7. členu:

V Sloveniji ne obstajajo posebni programi za pospeševanje hribovskega kmetijstva.

Stališče CIPRE International k 10. členu:

Posamezne države spodbujajo ohranitev genetske raznolikosti, ni pa dovolj programov za trženje proizvodov iz starih kulturnih rastlin in pasem domačih živali.

Stališče CIPRE International k 13. členu:

Sistem neposrednih plačil za rejo ovac, ki obstaja v Švici in je načeloma smiselno se na tem področju ne izkaže kot trajnosten način, ker povzroča veliko škodo, ki je posledica prekomerne paše.

Švica opozarja, da se ta sistem trenutno še preizkuša.

3) Razdelek C: Primeri dobrih praks

Pospeševanje gospodarjenja na območju nemških Alp, ki je sprejemljivo za okolje in primerno za lokacijo, se na območju nemških Alp izvaja na podlagi Bavarskega programa za razvoj kulturne krajine, navedeni pa so še: pospeševanje pobud za trženje na regionalni ravni, programi za zagotavljanje bavarske kakovosti in bavarskega izvora, denimo „Bavarska - kakovost, ki je preverjena“ in „Bavarska – zajamčena ekološka kakovost“, ureditev vzorčne sirarne v okolici Oberammergau, pri čemer gre za prvo te vrste v Nemčiji.

Avstrija navaja avstrijski program za pospeševanje okolju prijaznega, ekstenzivnega kmetijstva, ki varuje naravne habitate (ÖPUL), koroški program revitalizacije planin, s pomočjo katerega se zaraščene površine ponovno spreminjajo v pašne površine, partnerstvo kmetijskih izobraževalnih institucij na Tirolskem, Južnem Tirolskem in v Trentinu ter „Smernice za strokovno gnojenje“ strokovnega sveta za plodnost in varstvo tal, ki so bile kmetovalcem izročene kot iz prakse zasnovano gradivo s preglednicami, na podlagi katerih je mogoče oceniti količino pridelka in temu prilagoditi gnojenje glavnih hranil.

V primeru Slovenije je treba omeniti program celovitega razvoja podeželja in obnove vasi (CRPOV).

---

²⁷ Francija ni odgovorila na 4. vprašanje „Najboljše oblike sodelovanj“, Francija in Lihtenštajn na vprašanje „Utemeljitev“, poleg tega Francija ni odgovorila na 11. (Kriteriji) in 18. vprašanje (Kako), in Francija na 21. vprašanje (Kako).

- **Protokol o izvajanju Alpske konvencije iz leta 1991 na področju gorskega gozda²⁸**

Na dan roka za oddajo vprašalnika, dne 31.08.2005 so bile za posredovanje odgovorov k temu protokolu obvezane Nemčija, Lihtenštajn, Monako, Avstrija in Slovenija. Švica je ta del vprašalnika prostovoljno izpolnila, ne da bi bila zato obvezana.

1) Razdelek A

a) Mednarodno sodelovanje

Pri mednarodnem sodelovanju na področju ukrepov, predvidenih v 4. členu protokola o gorskem gozdu, obstajajo še nadaljnji potenciali za izvajanje. Razen lihtenštajnskega namreč nobeno poročilo ne izkazuje, da bi pogodbenice izvajale dejavnosti na vseh področjih.

Mednarodno sodelovanje poteka predvsem v obliki skupnih projektov, temu pa sledi dodatno izobraževanje in usposabljanje²⁹.

Od oblik sodelovanja najboljše delujejo izmenjava izkušenj na konferencah ter skupni projekti, pri čemer je treba zaradi finančnih spodbud posebej omeniti projekte v okviru pobude INTERREG.

b) Težave pri izvajanju

Nemčija, Lihtenštajn, Slovenija in Švica pri izvajanju protokola o gorskem gozdu ne zaznavajo težav. Tudi Avstrija ne vidi večjih težav. V številnih predelih Avstrije pa prilagajanje staleža parkljaste divjadi nosilni sposobnosti biotopov predstavlja velik izziv. Tudi gozdna paša in neugodne razmere, povezane z lastništvom gozdov (npr. delni gozd ali mali lastniki gozdov), se obravnavajo kot problematična območja. Vrednosti škodljivih snovi v zraku – v primeru ozona na celotnem območju, v primeru dušikovih oksidov v dolinskih legah – presegajo mejne vrednosti, ki so določene za dolgoročno varstvo gozdnih ekosistemov. Vnašanje dušika s padavinami presega kritične vrednosti zlasti na območju severnih Alp.

c) Učinkovitost ukrepov

Vse pogodbenice pozitivno ocenjujejo učinkovitost ukrepov, ki so bili sprejeti zaradi izvajanja protokola o gorskem gozdu. V Avstriji se je zaradi gozdnogojitvenih sanacijskih ukrepov delež prekomerno starih sestojev gorskih gozdov zmanjšal. Raba lesa je vedno pogostejša tudi v varovalnih gozdovih. Povezano s pomlajevalnimi ukrepi se varovalna funkcionalnost gozdov stalno izboljšuje. Gozd bolj kot v preteklosti prispeva k zagotavljanju dohodka kmetov - lastnikov gozdov. Zaradi pomanjkanja podatkov v Švici še ni mogoče oceniti, ali so bile izboljšane vse površine, ki pridejo v poštev. Ustrezni podatki v zvezi s tem se trenutno zbirajo v okviru projekta SilvaProtectCH.

²⁸ V nadaljevanju se navaja kot protokol o gorskem gozdu.

²⁹ Število navedb skupaj: dvostranske pogodbe (1), večstranski sporazumi (2), finančna pomoč (1) izobraževalni in izpopolnjevalni programi (3), skupni projekti (5), druge oblike sodelovanja (1)

2) Razdelek B: Področja, ki jih je treba preveriti

a) Pomanjkljivosti

Pri upoštevanju ciljev protokola o gorskem gozdu v drugih politikah nadaljnji potenciali še obstajajo. Pri Nemčiji velja to za zmanjšanje obremenitev zraka s škodljivimi snovmi iz NO_x in O₃. Izboljšave na tem področju so v veliki meri odvisne od ureditev, za katere je pristojna (ima kompetenco) Evropska skupnost. Za ponovno naselitev plenilcev bo treba zaenkrat počakati na rezultate, npr. v zvezi z naselitvijo risa v Bavarskem gozdu. V Lihtenštajnu zmanjšanja staleža parkljaste divjadi na mero, ki je sprejemljiva za gozd, še niso dosegli. Avstrija še ni sprejela ukrepov za zmanjšanje obremenitev zraka s škodljivimi snovmi, ki bi bili neposredno usmerjeni v gorski gozd, in zadostnih ukrepov za zmanjšanje škode, ki jo povzroča parkljasta divjad. Izvajanje ustreznih pravnih ukrepov s področja lova in iz njih izhajajoče merljive posledice potrebujejo svoj čas. Poleg tega Avstrija z drugimi pogodbenicami ne usklajuje ukrepov za uravnavanje staleža divjadi, deloma je sprejela ukrepe za ponovno naselitev plenilcev, za omejevanje gozdne paše, za spodbujanje večje uporabe lesa iz gozdov, s katerimi se trajnostno gospodari, in za zagotavljanje strokovnega kadra za gozdno gojenje, pri čemer pa uspehi še niso povsod vidni. V Sloveniji niso sprejeli ukrepov za zmanjševanje obremenitev zraka s škodljivimi snovmi, za omejitvev staleža divjadi in za spodbujanje večje uporabe lesa iz gozdov, s katerimi trajnostno gospodarijo. (2. člen protokola o gorskem gozdu).

V Sloveniji ne izvajajo projektov za nego in izboljšanje varovalnih gozdov, kajti gospodarjenje z gozdovi se izvaja na podlagi široko zastavljenega načrtovanja, ki predvideva manjše načrte za posebne dele gozdov (6. člen protokola o gorskem gozdu).

V Švici določitev naravnih gozdnih rezervatov v zadostnem obsegu in številu še poteka. Trenutno gozdni rezervati še ne obsegajo 10 % gozdnih zemljišč, kot jih je načrtovala zvezna vlada. Velike pomanjkljivosti pa ne predstavlja gorski gozd, temveč gozdovi v osrednjem delu države (Mittelland), s katerim se gospodari. Pri naravnih gozdnih rezervatih, ki so jih določili v Avstriji in v Švici, še niso zastopani vsi ekosistemi gorskega gozda. Pri določanju čezmejnih naravnih gozdnih rezervatov Avstrija ni sodelovala in ne sodeluje z drugimi pogodbenicami v okviru nujnih zadev. V Nemčiji in Sloveniji ne obstaja potreba po načrtovanju in določanju čezmejnih naravnih gozdnih rezervatov (10. člen protokola o gorskem gozdu).

V Švici in Sloveniji trenutno ne spodbujajo v zadostni meri pridobivanja nadomestil za gospodarjenje z gozdovi v oteženih gospodarskih razmerah in storitve, ki se opravljajo pri gospodarjenju z gorskimi gozdovi. V Švici dejanska finančna sredstva, zlasti za ohranjanje varovalne funkcije gorskega gozda, ne zadostujejo. Ko bo l. 2008 začela veljati nova zakonodaja o finančni izravnavi, bo kantonom v celoti povrnjeno nadomestilo zaradi težjih pogojev gospodarjenja. Lastniki gozda v Nemčiji nimajo splošne pravice do primerne storitve ustreznega nadomestila, če je treba pri gospodarjenju z gorskimi gozdovi opraviti storitve, ki presegajo obstoječe, s pravnimi predpisi predvidene obveznosti. Vsekakor obstaja v Nemčiji v primeru nege in obnove varovalnih gozdov za vse lastnike gozdov možnost subvencioniranja v potrebnem obsegu. V varovalnem gozdu obstaja pravica do izplačila kompenzacije zaradi manjšega izkupička ali dodatnih stroškov v primeru določenih ukrepov gospodarjenja, prav tako za koriščenje, ki sega preko zakonsko določenih obvez na področju varstva narave. V Avstriji skrbi program »Pobuda varstvo z gozdom« (ISDW) za ohranitev in izboljšanje gozdov z učinkom zaščite objektov in je del Avstrijskega programa za razvoj podeželja 2007 – 2013. ISDW naj med drugim prispeva k intenzivnejši motivaciji za upravljanje z gozdovi z učinkom zaščite gozdov še posebno s pomočjo pravičnih odškodnin v smislu protokola o gorskem gozdu. Pravica do subvencij pravno ne obstaja. V Nemčiji niso ustvarili potrebnega instrumentarija za financiranje ukrepov za spodbude in nadomestila, v Avstriji pa le

deloma. V Lihtenštajnu pri financiranju teh ukrepov razen narodnogospodarskih koristi za celotno prebivalstvo interesov posameznika ne upoštevajo (11. člen protokola o gorskem gozdu)³⁰.

b) Morebitna protislovja

Avstrija in Slovenija izjavljata, da mednarodno sodelovanje na področju gorskega gozda ne poteka na podlagi večstranskih sporazumov, sodelovanje v okviru SKP pa temelji na tovrstnem sporazumu (4. člen protokola o gorskem gozdu, 4. vprašanje).

Avstrija navaja, da se gospodarsko izkoriščanje gorskih gozdov izvaja z negovalnim gospodarjenjem, ki varuje tla in gozdne sestoje, hkrati pa pojasnjuje, da v posameznih primerih pri spravilu lesa zaradi deloma nezadostnega negovalnega pristopa pri gospodarjenju še nastajajo škode pri spravilu lesa. (7. člen protokola o gorskem gozdu, 12. vprašanje).

c) Nepopolnosti

Pomembnejših nepopolnosti ni³¹.

d) Stališča pogodbenic in opazovalcev

Lihtenštajn predlaga, da se sestavi temeljni dokument o vprašanih izravnave interesov med varstvom narave, lovstvom in gozdarstvom, ki naj bi postal osnova za razpravo na vsealpski ravni. Ugotavlja, da obstaja na tem interesnem polju posebna situacija, ker se na vseh treh področjih poskušajo doseči zelo različni cilji in ker to postavlja pod vprašaj trajnostno varstvo varovalnih gozdov v Alpah.

Stališče CIPRE International k 2. členu:

Omejitev staleža parkljaste divjadi na mero, ki ni škodljiva za gozdne ekosisteme, je ravno tako problem, s katerim se srečujejo pogodbenice, nekatere pa ga podcenjujejo oz. odlašajo z njegovim reševanjem.

Nemčija pojasnjuje, da so instrumentariji, ki obstajajo za zmanjšanje števila parkljaste divjade uspešne.

Stališče CIPRE International k 2. členu:

Drug velik problem je raba gorskega gozda za sprostitvev in oddih. Večina pogodbenic na to nima odgovora. Gozd močno ogrožajo vedno nove športne in sprostitvene dejavnosti. Kot najnovejši primer velja omeniti zoževanje življenjskega prostora divjemu petelinu zaradi hoje s krpjami.

Nemčija navaja, da pogostejša uporaba gorskega gozda za rekreacijo razen maloštevilnih izjem, omejenih na nekatera območja, ne povzroča večjih obremenitev gorskega gozda. Prej je opaziti konflikt interesov med različnimi interesnimi skupinami, kot so pohodniki in gorski kolesarji. V prihodnje si bo treba prek zasnov usmerjanja prizadevati za razpršitev rekreacijskih dejavnosti in s tem zagotoviti varstvo občutljivih naravnih prostorov.

³⁰ Druge pomanjkljivosti, ki zadevajo 5. člen protokola o gorskem gozdu, niso bile predstavljene.

³¹ Poleg tega Švica ni odgovorila na 4. vprašanje (Najboljše oblike sodelovanja), Avstrija in Švica pa v istem vprašanju nista utemeljili svojih navedb, Lihtenštajn ni odgovoril na 5. vprašanje (Pristojni organi), Švica na 17. vprašanje (Koliko, delež) in Lihtenštajn na 24. vprašanje (Instrumentariji).

Stališče CIPRE International k 6. členu:

Določbe o krčenju gozdov v avstrijskem zakonu o gozdovih same po sebi ne zagotavljajo doslednega izvajanja tega člena. Najvišji upravni organ, pristojen za področje gozdarstva, je izrazil precejšnje zadržke v zvezi z neposredno uporabo teh določb. Dosledno izvajanje s ciljem preprečevanja naravnih nesreč je zaradi zelo jasnega besedila zagotovljeno le pri neposredni uporabi.

Avstrija opozarja na priročnik za izvajanje Alpske konvencije, ki ga je izdalo tamkajšnje Zvezno ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo, okolje in upravljanje voda, po katerem zagotavljanje varovalne funkcije gorskih gozdov ni ogroženo zaradi krčenja gozda, ki je dovoljeno le v primeru, ko za to obstaja poseben javni interes³².

Stališče CIPRE International k 6. členu:

Tudi v Nemčiji ne izvajajo ukrepov za ohranjanje vseh varovalnih gozdov, v primeru manjših površin se izdajajo dovoljenja za krčenje varovalnih gozdov. Načrti za svetovno prvenstvo v alpskem smučanju v Garmisch-Partenkirchnu, denimo, predvidevajo krčenje 5000 m² varovalnega gozda.

Nemčija opozarja, da je krčenje varovalnih gozdov možno le v izjemnih primerih, ko to ne ogroža varovalne funkcije gozda. Poleg tega 14. člen protokola o varstvu tal v izjemnih primerih predvideva odobritev gradnje in planiranja smučišč tudi v gozdovih z varovalno funkcijo.

Stališče CIPRE International k 7. členu:

Medtem ko protokol o gorskem gozdu v 7. členu predvideva pomlajevanje gorskih gozdov z rastišču primernimi drevesnimi vrstami, avstrijski zakon predvideva samo primernost rastišča, kar je občutno ožja definicija in ni v skladu s cilji niti s tem posebnim elementom 7. člena.

Avstrija opozarja na zakon o gozdovih, ki predvideva, da se ponovno pogozdovanje izvaja predvsem z naravnim pomlajevanjem gozda. Zato je treba izhajati iz dejstva, da se bo običajno vzpostavil sestoj lokaciji primernih drevesnih vrst.

Stališče CIPRE International k 7. členu:

V Nemčiji pogosto zanemarjajo negovalno gospodarjenje z gozdovi, ki varuje tla in gozdne sestoje. Tako se občutno bolje vzdržujejo ceste za tovorna vozila kot gozdne vlake za spravilo lesa.

Nemčija opozarja, da ohranjanje, nega, pomlajevanje in obnavljanje gorskih gozdov ni možno brez zadostne dostopnosti teh gozdov s cestami, ki so prevozne za tovrnjake. Sprejemljive rešitve za projekt gradnje tovrstnih cest, ki bi bil deležen subvencijskih sredstev, se ugotavljajo v procesu ocenjevanja gospodarskih, gozdarsko- in gradbenotehničnih vidikov, varnostnih meril in učinkov na naravno ravnovesje. Spodbujajo se le ceste, ki se gradijo ob ustreznem gospodarjenju v smislu bavarskega zakona o gozdu, kamor spada tudi okolju prijazno urejanje odpiranje gozdov. Gradnja vlak se na Bavarskem finančno ne spodbuja, vendar pa bo od leta 2007 dalje za gospodarjenje z gozdom predvidoma možno prejeti subvencijo tudi za t. i. dovozne ceste, tj. ceste najmanjše možne širine, ki je prevozna za tovrnjake.

---

³² Opomba: Avtorji priročnika za izvajanje podajajo različne pravne poglede na neposredno uporabo prvega odstavka 6. člena protokola o gorskem gozdu, vendar pa le-te zanikajo.

Stališče CIPRE International k 9. členu:

V Sloveniji je opaziti pretirano gradnjo gozdnih cest, celo znotraj Triglavskega narodnega parka. Tak primer je cesta Martuljk-Jaseni, ki je bila zgrajena brez posvetovanja s TNP ali prizadetim prebivalstvom in negativno vpliva na okolje.

Slovenija navaja, da je zagotavljanje prometne dostopnosti namenjeno ohranjanju ekološke stabilnosti gorskega gozda in da doslej gradnja gozdnih cest še ni pretirana. Te problematike ni mogoče obravnavati na posameznih primerih.

Stališče CIPRE International k 10. členu:

V Nemčiji je na območju veljavnosti Alpske konvencije le 0,5% gorskih gozdov razglašeni za naravne gozdne rezervate, kar je občutno premalo.

Nemčija opozarja, da so na Bavarskem vse naravne gozdne združbe alpskega prostora z dovolj veliko površino razglašene za naravne gozdne rezervate in da je njihov delež v celotnem obsegu gozdne površine še enkrat večji, kot je državno povprečje.

Stališče CIPRE International k 10. členu:

V Sloveniji predstavljajo problem institucionalne strukture upravljanja z gozdovi. Z državnimi gozdovi, vključno z gozdovi v narodnem parku, upravlja Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije. Upravni organi, pristojni za področje gozdarstva, niso dolžni izpolnjevati obveznosti upoštevanja varstvenih ciljev na zavarovanih območjih, zaradi tega ni zagotovljeno učinkovito upravljanje naravnih gozdnih rezervatov. Negativni primeri so previsoka koncentracija turističnega obiska, npr. v času nabiranja gob na Pokljuki, nastajanje novih gozdnih poti brez predhodnega posvetovanja z upravo narodnega parka.

Slovenija navaja, da je obiskovanje naravnih gozdnih rezervatov strogo zakonsko urejeno. V Triglavskem narodnem parku je uprava tista, ki odloča o usmerjanju turističnih tokov. Ni navedeno, katere gozdne ceste so bile odprte. Če so s tem mišljene dovozne poti do gorskih območij, jih je treba obravnavati kot smiselne.

3) Razdelek C: Primeri dobrih praks

V Nemčiji obstajajo zvišane subvencijske postavke za izvajanje gozdnogojitvenih ukrepov v varovalnih gozdnih in za gradnjo gozdnih poti v gorskih in varovalnih gozdnih.

Avstrija navaja projekt INTERREG III B – »NAB« za razvoj integralnih konceptov varovalnega gozda za alpske varovalne gozdove in projekt »Network-Mountain-Forest« za vzpostavitev multinacionalnega omrežja za razvoj skupne politike gorskega gozda za alpski prostor in izvenalpska gorska območja v Evropi. Pri obeh projektih ima delež tudi Nemčija. Poleg tega navaja Avstrija projekt „Dragulji v gozdu“ (Juwelen des Waldes), v okviru katerega so na Tirolskem od leta 1999 do leta 2005 na gozdnih robovih zasadili okoli 77.000 redkih dreves in grmičevja. Nadalje omenja tudi model gorskega kolesarjenja na Tirolskem, v okviru katerega lahko kolesarji uporabljajo določene gozdne ceste oz. poti. Druge primere dobre prakse je mogoče najti na spletnem naslovu www.walddialog.at.

Švica omenja projekt „DIS-ALP“, ki se prav tako izvaja v okviru pobude INTERREG III-B in v okviru katerega državne službe več pogodbenic poskušajo izboljšati informacije in dokumentacijo o naravnih nesrečah na območju Alp. Nadalje gre za to, da se novi instrumenti preprečevanja naravnih katastrof integrirajo v urejanje prostora in obvladovanje tveganj.

- **Protokol o izvajanju Alpske konvencije iz leta 1991 na področju turizma³³**

Na dan roka za oddajo vprašalnika, dne 31.08.2005 so bile za posredovanje odgovorov k temu protokolu obvezane Nemčija, Lihtenštajn, Monako, Avstrija in Slovenija. Švica je ta del vprašalnika prostovoljno izpolnila, ne da bi bila zato obvezana.

1) Razdelek A

a) Mednarodno sodelovanje

Nemčija, Lihtenštajn, Monako, Avstrija in Slovenija potrjujejo, da si bodo prizadevale za okrepljeno mednarodno sodelovanje med pristojnimi institucijami. Švica navaja, da na področju turizma ne izvaja večstranskega sodelovanja.

Mednarodno sodelovanje na področju turizma poteka predvsem v obliki skupnih projektov, ki so deležni finančne pomoči³⁴.

Lihtenštajn, Avstrija in Slovenija menijo, da najbolje delujejo skupni projekti s celostnim razumevanjem turizma. Za države članice EU predstavlja pri tem pobuda Skupnosti INTERREG pomemben instrument financiranja. Nemčija navaja, da je sodelovanje najbolj uspešno v delovnih skupinah „Turizem“ znotraj čezmejnih evroregij.

b) Težave pri izvajanju

Nemčija in Lihtenštajn nimata težav pri izvajanju. To velja tudi za Avstrijo, ki sicer opozarja na trenutno še izredno slabo poznavanje protokola o turizmu. Slovenija nasprotno navaja težave pri izvajanju protokola o turizmu, saj trenutno še vedno ni dovolj skupnih nadsektorskih in konkretnih akcijskih razvojnih načrtov ter ukrepov za tiste sektorje, ki sinergijsko vplivajo na turizem. Tudi Monako poroča o težavah pri izvajanju in kot razlog za to navaja specifične danosti države.

c) Učinkovitost ukrepov

Odgovori na vprašanje o učinkovitosti ukrepov za izvajanje protokola o turizmu, so zelo različni. Nemčija, Lihtenštajn in Avstrija menijo, da so ti ukrepi zelo učinkoviti. Avstrija pa opozarja, da je treba njihovo učinkovitost še povečati. Nasprotno pa Slovenija navaja, da sprejeti ukrepi nimajo zadovoljivega sinergijskega učinka in da so predvsem restriktivni in v premajhnem obsegu zajemajo vse sektorje.

2) Razdelek B: Področja, ki jih je treba preveriti

a) Pomanjkljivosti

Monako ne uresničuje obveznosti o nadzorovanem razvoju ponudbe, ker so zaradi specifičnih danosti države zanj irelevantne. Vzorčni modeli, razvojni programi in sektorski načrti za trajnostni razvoj turizma, ki so jih pripravili v Avstriji, ne omogočajo presoje in primerjave prednosti in slabosti načrtovanega razvoja glede socialno-ekonomskih vplivov na domače prebivalstvo in javna finančna sredstva. Za Slovenijo in deloma tudi za Avstrijo to prav tako ne

³³ V nadaljevanju se navaja kot protokol o turizmu.

³⁴ Število navedb skupaj: dvostranski sporazumi (1), večstranski sporazumi (1), finančna pomoč (3), izobraževalni in izpopolnjevalni programi (1), skupni projekti (4), druge oblike sodelovanja (2)

velja glede na učinke, ki jih ima ta na tla, vodo, zrak, naravno ravnovesje in podobo krajine (5. člen protokola o turizmu).

V Nemčiji in Avstriji ne spodbujajo le turističnih projektov, ki varujejo krajino in so prijazni do okolja. Na Bavarskem se v pospeševalnih smernicah zahteva, da projekti ustrezajo zahtevam varstva narave in urejanja prostora. V Avstriji je vzrok tudi to, da je nova usmeritev turizma, osrednji gospodarski temelj številnih alpskih regij, možna le v soglasju z odgovornimi iz politike, združenj in podjetij. V Lihtenštajnu, Švici in Sloveniji pri krepitvi konkurenčne sposobnosti sonaravnega turizma na območju Alp ne dajejo prednosti ukrepom, ki spodbujajo inovacije in nove oblike ponudbe. V Monaku politika ne spodbuja konkurenčne sposobnosti sonaravnega turizma na alpskem območju. Poleg tega na območjih z močnim turističnim prometom ne skrbi za uravnoteženost med ekstenzivnimi in intenzivnimi oblikami turizma. Poleg tega se v Monaku spodbujevalni ukrepi ne nanašajo na ekstenzivni turizem, ker vse navedeno zaradi specifičnih danosti države zanj ni relevantno (6. člen protokola o turizmu).

Obveznosti v zvezi z žičnicami se zaradi specifičnih danosti v Monaku ne izpolnjujejo. Pri izdaji novih obratovalnih dovoljenj in koncesij za žičnice v Sloveniji ni predvidena zasaditev sproščenih površin zlasti z avtohtonimi rastlinskimi vrstami (12. člen protokola o turizmu).

V Monaku ne podpirajo zasebnih in javnih pobud za boljšo dostopnost turističnih krajev in središč z javnimi prevoznimi sredstvi in ne spodbujajo turistov k uporabi teh sredstev, ker to zaradi specifičnih danosti države ni mogoče (13. člen protokola o turizmu).

V Lihtenštajnu ni omejitev pri spreminjanju terena na smučarskih progah. Obveznosti o posebnih tehnikah urejanja površin se v Monaku zaradi specifičnih danosti države ne izpolnjujejo (14. člen protokola o turizmu).

Nemčija in Slovenija sta izboljšali razporeditev počitnic. To pa se ni doseglo v okviru meddržavnega sodelovanja (18. člen protokola o turizmu)³⁵.

b) Morebitna protislovja

Lihtenštajn navaja, da so bila določena območja **miru**, kjer se odpovedujejo urejanju prostora v turistične namene. Ta odgovor je v nasprotju z odgovorom na 4. vprašanje dela 1B "Turizem" (10. člen protokola o turizmu, vprašanje št. 20).

Lihtenštajn navaja, da je spodbujal ukrepe za omejevanje prometa z motornimi vozili v turističnih krajih. Ta odgovor je v nasprotju z odgovorom na 2. vprašanje v delu 1B Turizem (13. člen protokola o turizmu, 25. vprašanje).

c) Nepopolnosti

Lihtenštajn ni odgovoril na 12. vprašanje o razmerju med intenzivnimi in ekstenzivnimi oblikami turizma. Nemčija in Lihtenštajn nista navedla podatkov v zvezi s prvimi delnimi vprašanji pri 13. vprašanju, ker se na Bavarskem in Lihtenštajnu ne izvajajo intenzivne ali samo v majhnem prostorskem obsegu intenzivne oblike turizma. Lihtenštajn ni odgovoril na 18. vprašanje o usklajevanju razvoja turizma s posebnostmi okolja in razpoložljivimi viri kraja in regije. Slovenija pri odgovoru na 32. vprašanje ni navedla, ali se izvajajo ukrepi za usmerjanje športnih dejavnosti na prostem. Švica ni odgovorila na 42. in 43. vprašanje o težavah pri

³⁵ Druge pomanjkljivosti, ki zadevajo 7., 8., 11. in 20. člen protokola o turizmu, niso bile predstavljene.

izvajanju protokola in njegovi učinkovitosti. Tudi Monako ni odgovoril na 43. vprašanje o učinkovitosti ukrepov, sprejetih za izvajanje protokola o turizmu. Monako je kot razlog za to navedel omenjene težave z izvajanjem.³⁶

d) Stališča pogodbenic in opazovalcev

Stališče CIPRE International k 5. členu:

Dokument avstrijskega nacionalnega odbora Alpske konvencije („Alpska konvencija – izvajanje njenih protokolov v Avstriji, BMLFUW, 2003, str. 27) ugotavlja, da številne obstoječe smernice turističnega razvoja na lokalni in regionalni ravni 5. členu ne ustrezajo v zadostni meri. Iz tega sledi, da je nujno potrebno njihovo udejanjanje v praksi, zato odgovor Avstrije, ki je na to vprašanje odgovorila z „da“, ni točen. Sicer pa CIPRI tudi v drugih alpskih državah kot v Avstriji niso poznani instrumenti za načrtovanje turističnega razvoja na območju Alp, ki bi zajemali celotno območje in bili usmerjeni v trajnostni razvoj, zato je mogoče sklepati, da tudi pri drugih pogodbenicah odgovor na to vprašanje ne ustreza resnici.

Nemčija pripominja, da to glede na ustrezno poglavje v zasnovi bavarske državne vlade razvoja turistične politike za Bavarsko ne drži.

Stališče CIPRE International k 6. členu:

Ta člen je osrednji člen protokola o turizmu, njegovo pomanjkljivo izvajanje pa eden osrednjih problemov. Glede na obsežne finančne spodbude, ki jih turističnemu sektorju namenjajo vse pogodbenice, je treba paziti, da so podpore deležni le projekti, ki ustrezajo zasnovi trajnostnega razvoja. To je ena od osrednjih misli omenjenega člena, pa čeprav le v obliki določbe, ki vsebuje pojem „po možnosti“. Dejansko stanje je seveda drugačno. Finančne spodbude se turističnemu sektorju ne dodeljujejo v skladu s trajnostnimi merili, kot dokazujejo v nadaljevanju navedeni primeri.

V Nemčiji so navedeni instrumenti občutno manj učinkoviti kot tisti, s katerimi se v vedno večji meri finančno spodbujajo turistične dejavnosti, ki niso sonaravne, npr. omilitev načel odobritve dovoljenja za namestitev naprav za zasneževanje, odprava prepovedi subvencioniranja gradnje naprav za zasneževanje z javnimi sredstvi in obsežno subvencioniranje zimskošportne infrastrukture. Tako je okoli 3,2 mio. evrov subvencij iz zvezne blagajne prejel center za vrhunske športnike za področje alpskega smučanja in deskanja v Garmisch-Partenkirchnu, Bischofswiesnu in Bad Hindelangu, od tega okoli 2,87 mio. evrov za naprave za zasneževanje.

Na Bavarskem so okoljski kriteriji prvi pogoj za subvencioniranje turističnih projektov iz državnih sredstev. Razglasitev »Načel za izdajo dovoljenja za naprave za zasneževanje« 05.08.2005, v katerih je konkretizirana obveznost pridobitve dovoljenja za namestitev naprav za zasneževanje v skladu s členom 59a Bavarskega zakona o vodah, ne predstavlja »omilitve« pogojev za izdajo dovoljenja, temveč le prehod s pavšalnih pogojev, ki so veljali za celotno deželo, na prakso izdajanja dovoljenj, usmerjeno v posamezen primer, z natančno presojo konkretnih razmer na kraju samem v vsakem posameznem primeru. Do tega je prišlo na temelju v vmesnem času zbranih izkušenj z napravami za zasneževanje, predvsem tudi z

---

³⁶ Monako, Avstrija in Slovenija niso odgovorile na 2. vprašanje „Utemeljitev najboljših oblik sodelovanja“, Monako ni odgovoril na 5. vprašanje „Modeli za trajnostni razvoj turističnih destinacij“ in 7. vprašanje „Vsebina modelov“ s pripombo, da zaradi njegove specifične danosti vprašanja nista relevantni. Poleg tega Lihtenštajn in Avstrija nista odgovorila na 15. vprašanje „Področja izmenjave izkušenj z drugimi pogodbenicami“, Slovenija ni odgovorila na 21. vprašanje „Politika razvoja nastanitvenih zmogljivosti“, Švica in Slovenija nista odgovorili na 29. vprašanje „Podrobnosti o napravah za zasneževanje“ ter Nemčija in Avstrija na 34. vprašanje „Podrobnosti o dovozu z zračnimi plovili“.

vklučevanjem rezultatov raziskav smučišč v celotni deželi, ki jih je izvedel Bavarski deželni urad za okolje in ki so pokazali, da umetno zasneževanje na primernih lokacijah kot takšno nima neposrednih negativnih vplivov na zasnežene površine. Med drugim se je tudi pokazalo, da je posledica umetnega zasneževanja le majhna sprememba vegetacijskih obdobj, da le-to ne povzroča spremembe sestave vegetacije, da varuje rušo pred poškodbami in tako preprečuje erozijo in nima gnojilnega učinka, saj se lahko voda uporablja samo brez dodatkov. Drugače pa gre 59. člen Bavarskega zakona o vodah s svojo prepovedjo kakršnih koli dodatkov k vodi znatno dalje kot 2. odst. 14. člena Protokola Varstvo tal Alpske konvencije, ki dopušča okolju prijazne dodatke. Omenjeno subvencioniranje državnih centrov za vrhunske športnike na področju alpskega smučanja in deskanja Nemčija razume kot subvencioniranje vrhunskih športnikov in ne kot subvencioniranje turistične dejavnosti.

Za Lihtenštajn lahko navedemo precejšnje finančno spodbudo, namenjeno postavitvi žičniških in zasneževalnih naprav v majhnem smučarskem kraju Malbun, kjer bodo država in občine s približno 20 mio. CHF (pribl. 12,7 mio. EUR) skupaj zbrale tri četrtine vseh investicij za projekt, ki resnično ni v skladu s trajnostnimi načeli.

V Avstriji sodi v kategorijo subvencioniranih projektov, ki ne upoštevajo načel trajnostnega razvoja, načrtovana povezava smučišč Mellau in Damüls v Vorarlbergu, pri čemer tudi prostorsko razmerje med intenzivnimi in ekstenzivnimi oblikami turizma niso v skladu s 6. členom.

Stališče CIPRE International k 9. členu:

Kot že 6. člen je tudi ta člen eden najpomembnejših določb protokola o turizmu. Tudi odgovori pogodbenic so preveč pozitivni. Nekaj primerov, ki ne upoštevajo posebnosti, značilne za okolje, je bilo omenjenih že v odstavku k 6. členu. Načeloma so instrumenti prostorskega urejanja premalo strogi in se podrejajo lokalni politiki in pritiskom gospodarstva.

Glede izvajanja 6. in 9. člena daje CIPRA pobudo za izvajanje skupnih projektov in izmenjavo izkušenj med pogodbenicami na transnacionalni ravni.

Nemčija opozarja, da to ne velja za Bavarsko. Ekološka merila se upoštevajo tako pri odločanju o izdaji dovoljenja za izvedbo turističnih projektov kot tudi pri sprejemanju odločitev o njihovem spodbujanju. Pri tem je treba preprečiti, da bi se upoštevala le ekološka merila, izključena pa bi bila ekonomska merila. Pogoje instrumentov prostorskega načrtovanja morajo upoštevati vsi javni nosilci načrtovanja.

Glede izvajanja 6. in 9. člena daje CIPRA pobudo za izvajanje skupnih projektov in izmenjavo izkušenj med pogodbenicami na transnacionalni ravni.

Stališče CIPRE International k 10. členu:

V Sloveniji in Lihtenštajnu ni območij miru.

Stališče CIPRE International k 14. členu:

V Švici pogosto prihaja do nezakonitega spreminjanja in izravnava terena.

Švica pripominja, da je nezakonito spreminjanje terena v preteklosti pogosto povzročalo težave. Današnja sodna praksa se sklada z Alpsko konvencijo. Temu nasprotno kantoni različno obravnavajo dosutje materiala na terenu.

Stališče CIPRE International k 16. členu:

Razmere v Švici so absolutne kritične in niso v skladu niti s sorazmerno milimi določbami 16. člena. K skupaj 42 mestom, kjer je izkranje dovoljeno zunaj letališč je letno za turistične

namene približno 15.000 letalskih premikov s helikopterji. Letno je prav tako približno 20.000 do 30.000 letalskih premikov na in od gorskih letališč s helikopterji brez oseb, ki bi zato plačale, kar se označuje kot treninški poleti. Dodatno se na teh gorskih letališčih izvede približno 20.000 letalskih premikov s prostornimi letali in to za »prostočasne« namene, ki jih pristojni Zvezni urad označuje prav tako kot treninški poleti. Kot da bi število, ki znaša letno okoli 60.000 letalskih premikov že ne bi bilo dovolj visoko, se izvajajo tudi ilegalni letalski premiki na drugih mestih.

Švica opozarja, da se letno na visokogorskih pristajališčih dejansko opravi od 4.000 do 10.000 pristankov v turistične namene. Poleg tega se komercialni leti pogosto izvajajo pozimi, kar pripomore k zagotavljanju ustrezne ravni treninga pilotov helikopterja, s tem pa tudi pripravljenosti pilotov za delovanje v reševalnih letih. Poleg tega se preverja načrt infrastrukture zračnega prometa z ozirom na mrežo gorskih pristajališč, pri čemer si je treba prizadevati za boljše delovanje omenjene mreže ter preprečevanje ali zmanjšanje obstoječih konfliktov.

3) Razdelek C: Primeri dobrih praks

Nemčija kot primere dobre prakse navaja podelitev bavarskega okoljskega pečata okoljsko ozaveščenim hotelom in gostinskim obratom, akcijo na področju okoljskega upravljanja za kampe, ureditev čezmejnih mrež kolesarskih in pohodniških poti od Bavarske do Tirolske, Vorarlberga in Salzburga, ki se deloma nadaljujejo tudi proti jugu, razmejitev alpskega prostora na posamezna območja z vidika prometne dostopnosti v Bavarskem deželnem razvojnem programu, pri čemer se v območju miru C, ki zavzema 43 % bavarskega alpskega prostora, turistične aktivnosti ne izvajajo, ter okoljski sporazumi, sklenjeni z ustreznimi društvi na področju plezanja, gorskega kolesarjenja, vodnih športov, alpinističnega smučanja in vodenja letalskih modelov.

V Avstriji obstajajo različni regionalni koncepti avtobusnega prometa, ki ustvarjajo privlačno alternativo individualnemu prometu. Omeniti je treba tudi zgodovinsko kolesarsko in pohodniško pot „Via Claudia Augusta“, ki poteka vzdolž stare rimske ceste od Füssna do Verone, in označevanje prog za gorsko kolesarjenje na prostovoljni osnovi.

S tem v zvezi navaja Švica predvsem ukrepe, sprejete na lokalni ravni, na primer zdraviliške kraje brez avtomobilskega prometa in ureditev con za pešce.

V celotnem alpskem prostoru se v CAA včlanjena društva zavzemajo za pospeševanje športnega udejstvovanja, ki je sprejemljivo za naravo.

- **Protokol o izvajanju Alpske konvencije iz leta 1991 na področju prometa³⁷**

Na dan roka za oddajo vprašalnika, dne 31.08.2005 so bile za posredovanje odgovorov k temu protokolu obvezane Nemčija, Lihtenštajn, Monako, Avstrija in Slovenija. Švica je ta del vprašalnika prostovoljno izpolnila, ne da bi bila zato obvezana.

1) Razdelek A

a) Mednarodno sodelovanje

V nasprotju z drugimi izvedbenimi protokoli Alpske konvencije protokol o prometu ne vsebuje posebnega člena, ki ureja mednarodno sodelovanje pogodbenic.

b) Težave pri izvajanju

Nemčija, Lihtenštajn in Švica pri izvajanju ne zaznavajo težav. To ne velja za Avstrijo, kjer cilja, tj. zmanjšanja obremenitev okolja, ki jih povzroča čezalpski tranzitni tovorni promet, trenutno ni mogoče doseči v polnem obsegu zaradi ukinitve sistema ekotočk in zadržanja višine cestnine za tovorna vozila na ravni stroškov prometne infrastrukture cilja. Poleg tega se je zaradi rasti cestnega tovornega prometa in zaradi povečane rabe dizlovih avtomobilov v zadnjih letih zaostri problematika prekoračenja imisijskih mejnih vrednosti pri NOx in delcih oziroma finem prahu.

c) Učinkovitost ukrepov

Pogodbenice različno ocenjujejo, kako učinkoviti so ukrepi, sprejeti zaradi izvajanja prometnega protokola. V Nemčiji so s spremembami pri oblikovanju cen in z razširjeno ponudbo uspeli občutno povečati kakovost in privlačnost javnega potniškega prometa. Glede cest ni mogoče reči še ničesar, saj na Bavarskem v času poročanja niso bili uresničeni konkretni ukrepi. V Avstriji imajo ukrepi za izboljšanje javnega prometa in železniškega tovornega prometa zelo pozitiven učinek. Zaradi odprave sistema ekotočk je bilo mogoče leta 2004 zaznati manjšo uporabo t.i. potujoče avtoceste. Od konca l. 2005 so bile ponovno zaznane stopnje visoke rasti med drugim zaradi preusmerjanja storitev javnih podjetij v kombiniranem prometu. Sprejeti ukrepi so leta 2004 prispevali k občutnemu povečanju prometa v železniškem prometu v primerjavi z letom 2003. Poleg tega se je zaradi sprejetih ukrepov varstva pred hrupom izboljšala kakovost življenja prebivalcev vzdolž prometnih osi višjega razreda. Švica je dosegla oz. preseгла vmesni cilj zakona o preusmeritvi tovora s ceste na železnico, tj. do leta 2002 ustalitev števila tovornih vozil, ki potujejo prek Alp. Leta 2004 je švicarske Alpe prečkalo 1.255.000 tovornih vozil, kar je 10 % manj tovornjakov kot v referenčnem letu 2000. Poleg tega se je leta 2004 „modal split“ prvič po letu 2000 spremenil v korist železnice, in sicer s 63 % na 65 %. Tak razvoj je mogoče pripisati večinoma učinku takse za težki tovorni promet glede na obremenitev (LSVA), vključno s spremljajoči ukrepi. V Sloveniji se Alpska konvencija pri obravnavi vprašanj s področja prometa na območju Alp še ne upošteva. Poglavitne težave se tukaj odražajo v vedno večjem tranzitnem prometu, posrednem spodbujanju individualnega prometa in zanemarjanju javnega prometa.

---

³⁷ V nadaljevanju se navaja kot protokol o prometu.

2) Razdelek B: Področja, ki jih je treba preveriti

a) Pomanjkljivosti

V prometnem omrežju, ki je usklajeno na čezmejni ravni, določene pogodbenice ne izvajajo naslednjih ukrepov: Lihtenštajn ne izvaja ukrepov za usklajevanje med nosilci prometa, prometnimi sredstvi in zvrstmi prometa ter ne daje prednosti intermodalnosti; Lihtenštajn in Slovenija ne uporabljata obstoječih prometnih sistemov v obliki telematike, to je šele v pripravi tudi v Avstriji; Slovenija in deloma Nemčija ne zaračunavata eksternih stroškov in stroškov infrastrukture, diferencirane po obremenitvah; Avstrija, ki za osebna vozila še ni uvedla sistema cestninjenja (road pricing), ne zaračunava eksternih in infrastrukturnih stroškov, ki so diferencirani po obremenitvah; Lihtenštajn daje prednost preusmerjanju prevoznih storitev na okolju prijaznejša prometna sredstva, Slovenija pa evidentira in izkorišča potencialne za zmanjšanje prometa. Za ukrepe za zaščito ljudi in okolja na območjih s posebnimi obremenitvami iz prometa, ki so bili v Avstriji izvedeni deloma na sanacijskih območjih, je Evropsko sodišče razglasilo, da so v nasprotju s pravom Skupnosti, prav tako so bili omenjeni ukrepi deloma izvedeni tudi v Nemčiji. V Avstriji se emisije škodljivih snovi in hrupa vseh nosilcev prometa niso zmanjšale kljub uporabi najboljše razpoložljive tehnologije (7. člen protokol o prometu).

V Avstriji se le deloma opravljajo analize tveganj pri velikih novogradnjah in pomembnih spremembah ali rekonstrukcijah obstoječih prometnih infrastruktur. Nemčija in Avstrija navajata, da se druge pogodbenice z njima niso vedno posvetovale o projektih, ki bi utegnile imeti pomemben čezmejni vpliv in ki jih je izvedla druga pogodbenica. V Sloveniji ne spodbujajo intenzivnejšega vključevanja prevoznih komponent v okoljski menedžment domačih podjetij (8. člen protokola o prometu).

V Avstriji in Švici tudi niso izvedli ukrepov za časovno in lokalno omejitev nemotoriziranega prostočasnega letalskega prometa, katerih namen je varovati divjad, v Švici pa so preverjali izločitev območij miru. Ne v Lihtenštajnu niti v Sloveniji niso izboljšali sistem javnega prometa od letališč v bližini Alp v različne alpske regije. Načrtovana razširitev ljubljanskega letališča v Sloveniji to predvideva (12. člen protokola o prometu).

V Lihtenštajnu ne preverjajo vpliva nadaljnje gradnje turističnih objektov na promet, čeprav je tovrstno preverjanje predvideno v pravnih predpisih. Gradnja turističnih objektov v Avstriji ni povezana s preventivnimi in kompenzacijskimi ukrepi, ki so potrebni za doseg ciljev protokola o prometu ali drugih protokolov Alpske konvencije. V Avstriji pri gradnji turističnih objektov tudi ne dajejo prednosti javnemu prometu. V Švici se to zgodi v primeru, ko je projekt učinkovit in izvedljiv s finančnega in tehničnega vidika (13. člen protokola o prometu).

Lihtenštajn in Slovenija nista razvili sistema za izračunavanje stroškov prometne infrastrukture in eksternih stroškov. Evropska komisija naj bi tak sistem predvidoma predstavila l. 2008. Nemčija je izračunala eksterne učinke v obliki stroškov prometnih nezgod in obremenitev okolja zaradi hrupa in odpadnih plinov le v okviru načrtovanja prometnic na zvezni ravni. Prvi koraki k uvedbi sistemov pristojbin za posamezne zvrsti prometa, ki omogočajo pravično kritje realnih stroškov, so bili storjeni v Nemčiji v obliki cestnine za tovorna vozila na zveznih avtocestah, v Avstriji v obliki različne višine cestnine, katerih tarifa je bila prilagojena s 1. 7. 2007, glede na prometne obremenitve (road pricing) za tovorna vozila in avtobuse, vinjete za osebna vozila za uporabo mreže cest višjega razreda ter s povišanjem davka na gorivo, v Švici in Lihtenštajnu pa v obliki posebne takse za težka tovorna vozila glede na obremenitev (LSVA). Vsi ti koraki so le začetek sistema, ki bo zagotavljal pravično kritje stroškov po načelu povzročitelja. V Sloveniji je uvedba davka, s katerimi bo zagotovljeno pravično kritje stroškov, šele v pripravi (14. člen protokola o prometu).

Slovenija navaja, da niso določili in uresničili ciljev kakovosti okolja, s katerimi bi dosegli trajnostni promet (16. člen protokola o prometu)³⁸.

b) Morebitna protislovja

Slovenija navaja, da stanja in razvoja kot tudi uporabe oziroma izboljšanja prometne infrastrukture višjega reda in prometnih sistemov ter zmanjšanja obremenitev okolja ne evidentira in periodično aktualizira v referenčnem dokumentu po enotnem vzorcu. Ravno tako Slovenija ne preverja, koliko izvedbeni ukrepi prispevajo k doseganju in nadaljnjemu razvoju ciljev Alpske konvencije, kar predpostavlja izdelavo referenčnega dokumenta (15. člen protokola o prometu, 27. in 28. vprašanje).

c) Nepopolnosti

Avstrija pri odgovoru na 7. vprašanje ne navaja primera ali primerov, ko se druga pogodbenica ni pravočasno posvetovala z njo, predno je začela sama izvajati projekt, ki ima pomemben čezmejni vpliv. Iz odgovora Slovenije na 14. vprašanje o načinu izpolnjevanja pogojev iz drugega odstavka 11. člena protokola o prometu ni jasno, kako je omenjeno izpolnjevanje potekalo. Lihtenštajn ne navaja, kako poteka izpolnjevanje pogojev, navedenih v črkah b), c) in d) tega člena, prav tako Švica ne navaja, kako poteka izpolnjevanje pogojev, navedenih v črkah a), c) in d). Švica ni odgovorila na 19. vprašanje o tem, ali so bila po pričetku veljave protokola v alpskem prostoru zgrajena nova ali v večjem obsegu prenovljena obstoječa letališča. Slovenija ni odgovorila na 33. vprašanje o težavah pri izvajanju protokola, Lihtenštajn pa ni odgovoril na 34. vprašanje o učinkovitosti sprejetih ukrepov³⁹.

d) Stališča pogodbenic in opazovalcev

Stališče CIPRE International k 7. členu:

Na vprašanje, ali povzročitelju zaračunavajo zunanje stroške in stroške infrastrukture, diferencirane po obremenitvah bi morale razen Avstrije in Slovenije negativno odgovoriti tudi ostale pogodbenice, saj je zaračunavanje realnih stroškov v cestnem prometu šele v zametkih.

Stališče CIPRE International k 7. členu:

Čeprav je Švica z zaračunavanjem takse za težki tovorni promet glede na obremenitev (LSVA) na tem področju napravila največji napredek, pa je treba poudariti, da s tem instrumentom niso pokriti vsi zunanji stroški. Poleg tega tudi Švica za osebna vozila ni uvedla sistema road pricinga, kjer se eksterni stroški, „diferencirani po obremenitvah, zaračunavajo povzročitelju“.

Švica ob tem opozarja, da pri določanju stopnje LSVA niso bila vključena vsa področja zunanjih stroškov. Pri njeni posodobitvi, ki bo pripravljena v kratkem, pa so področja zunanjih stroškov, kot so poznana danes, vsestransko upoštevana. Vsekakor se dodatni stroški, ki se pojavijo na ta način, vsaj deloma izravnavajo z ustreznim zmanjšanjem stroškov na drugih področjih. Po uresničitvi predvidenega 10-odstotnega zvišanja LSVA s 1. 1. 2008 bo težki tovorni promet načeloma pokrili zunanje stroške, ki se mu lahko pripišejo. Glede sistema "road pricing" za osebna vozila velja opomba, da se 7. člen protokola o prometu nedvoumno

³⁸ Druge pomanjkljivosti, ki zadevajo 10. člen protokola o prometu, niso bile predstavljene.

³⁹ Poleg tega Lihtenštajn ni odgovoril na 8. vprašanje (Kako), Švica na 20. vprašanje (pravni predpisi o preverjanju vplivov nadaljnje gradnje turističnih objektov na promet), Slovenija na 23. vprašanje (Primeri) in Švica na 27. vprašanje (Kje).

nanaša na cestni težki tovorni promet in da Alpska konvencija, vključno s protokolom o prometu, ne zavezuje k uvedbi sistema "road pricing" na celotnem območju.

Stališče CIPRE International k 7. členu:

V ostalih državah je zaračunavanje zunanjih stroškov za težki tovorni promet v obliki "road pricinga", kot npr. v Nemčiji, ravno tako ocenjen prenizko in je poleg tega omejen le na avtoceste.

Nemčija pojasnjuje, da vprašanje, ki predstavlja obveznost po 7. členu protokola o prometu, ne predivdeva korektnega zaračunavanja vseh eksternih stroškov. Ker obračunskega sistema za zaračunavanje zunanjih stroškov, ki bi bil priznan povsod v Evropi, še ni, je očitek, da so zaračunani stroški težkega tovornega prometa prenizki, neutemeljen. Nemčija je v tem primeru ravnala v skladu z direktivo o cestnih pristojbinah za uporabo določene infrastrukture za težka tovorna vozila in s tem izbrala s pravnega vidika sprejemljiv način zaračunavanja stroškov.

Stališče CIPRE International k 7. členu:

Kar zadeva vprašanje prometnih sistemov, ki so med seboj usklajeni na čezmejni ravni, obstajajo velike pomanjkljivosti.

Nemčija opozarja, da je ta izjava zelo splošna. Obstoječe pomanjkljivosti so bile odpravljene v okviru projekta AlpFRail (gl. razdelek C: Primeri dobrih praks). Očitek ne velja tudi za ceste, saj so bile uvedene medregijske avtobusne linije in kombinirane vozovnice.

Stališče CIPRE International k 7. členu:

Problematika pomanjkljivega ohranjanja čistega zraka je bila že predhodno omenjena. Glede na zahteve tega osrednjega dogovora, katerega cilj je zagotoviti čim učinkovitejše varovanje zdravja ljudi in okolja pred obremenitvami iz prometa, je treba opozoriti, da je bilo doslej izvajanje teh določb pomanjkljivo oz. ga ni bilo, npr. v dolini reke Inn na avstrijski in nemški strani oz. na celotni brennerski osi in drugih tranzitnih oseh.

Nemčija nasprotuje očitku glede nezadostnega izvajanja ukrepov proti onesnaževanju zraka, ki je posledica škodljivega vplivanja prometa na okolje, tovrstne ukrepe pa je treba oblikovati tudi v skladu z evropsko zakonodajo. V povezavi s tem je treba upoštevati prepoved diskriminiranja, spoštovanje načela sorazmernosti in ekonomsko sprejemljiva obdobja prilagajanja. Kar zadeva dolino reke Inn v Nemčiji, očitek glede cest ne drži, saj so bili ukrepi za varstvo pred hrupom izvršeni s strani države prostovoljno. Drugim zahtevam manjka ustrezna utemeljitev. Pri brennerski osi je treba povedati, da je prišlo na nemških avtocestah od 1. oktobra 2006 dalje do nove zaostitve v razčlenitvi cestninjenja in do nadaljnjega premika pri načrtovanju gradnje brennerskega baznega predora ter da je bil z začetkom del v okviru programa za raziskovalni rov dosežen nov mejnik. Poleg tega so se nadaljevala širitvena dela za dovozne poti, poskrbljeno je bilo za učinkovitejšo medsebojno usklajenost čezmejnega tovornega prometa, tako da na relaciji München-Verona sedaj vozijo dodatni vlaki, izboljšanje učinkovitosti prometnih tokov na daljinskih cestah pa je bilo doseženo s pomočjo telematike. Za ukrepe, ki jih je treba sprejeti, je treba zagotoviti tudi finančna sredstva, kar se zaradi napetega proračunskega položaja, zlasti to velja za stroškovno zahtevne infrastrukturne ukrepe, zdi težje izvedljivo.

Stališče CIPRE International k 13. členu

Oporekati je treba odgovoru pogodbenic, da pri gradnji turističnih objektov dajejo prednost javnemu prometu⁴⁰.

Stališče CIPRE International k 14. členu

Kot je že bilo omenjeno, ni točna navedba, da se v prometu uresničuje načelo realnih stroškov. V nasprotju z odgovori na vprašanje iz 7. člena so pogodbenice protokola o prometu na tem mestu tudi bolj zadržane: Avstrija in Slovenija sta odgovorili negativno, Nemčija in Švica sta opozorili, da se ta obveza izvaja le deloma. To je ena največjih pomanjkljivosti na poti k trajnostni prometni politiki.

Nemčija, Avstrija in Slovenija so že storili nekaj korakov v smeri zaračunavanja stroškov s pravično razdelitvijo na povzročitelje. Ustrezno direktivi o stroških prevoza 2006/38/EG vključitev eksternih stroškov v izračun stroškov prevoza trenutno ni možna. Pod določenimi pogoji se lahko na podlagi veljavnih določil uredi diferenciacija cestnin v podporoboju proti škodljivim vplivom na okolje.

Stališče CIPRE International k vpr. o težavah pri izvajanju protokola:

Na to vprašanje je pritrdilno odgovorila le Avstrija. Zaradi velikih in naraščajočih obremenitev, ki jih povzročajo tranzitni in znotrajalpski promet ter ciljni in izhodiščni promet, je težko utemeljeno trditi, da pogodbenice z izvajanjem protokola o prometu niso imele težav.

3) Razdelek C: Primeri dobrih praks

Nemčija in Avstrija omenjata projekt „Alps Mobility II – Alpine Pearls“, ki se je izvajal v okviru projekta INTERREG III B – programa za območje Alp, katerega cilj je bil ustvariti inovativno ekološko in turistično ponudbo, pri čemer so znamenitosti alpskih turističnih krajev, t.i. „Biserih Alp“, med seboj povezane z okolju prijaznimi prometnimi sredstvi. Poleg tega mora biti prihod oz. odhod počitniških gostov v „bisere“ okolju prijazen. „Biseri“ so med seboj povezani v »ekološko-mobilni potovalni verigi«.

Od ukrepov s področja javnega prometa navaja Nemčija naslednje: izvedba zasnove prometne razbremenitve, na primer v Oberstdorfu, Berchtesgadnu in v južnem okraju Oberallgäu, s prometno povezavo med središčem mesta in mestnim obrobjem, uporaba avtobusov z nizkim izpustom škodljivih snovi v okolje ter ureditev večjih območij z omejenim prometom, uvedba lastnega prostočasnega linijskega prometa (npr. wendelsteinska krožna linija), projekt „Bayern-Takt“, v okviru katerega poteka javni prevoz (v enournih presledkih) po vseh pomembnih linijah na celotnem območju dežele po integriranem voznem redu, vozni red za Bavarsko, koncept direktnih vlakov železniškega podjetja Bayerische Oberlandbahn, elektronski informacijski sistem na internetu s prikazom deloma zelo natančnih povezav od vrat do vrat (deloma so navedene hišne številke) ter karta AllgäuCard, ki počitniškim gostom omogoča uporabo sredstev krajevnega potniškega prometa. Poleg tega Nemčija navaja uvedbo cestnine za tovorna vozila za uporabo državnih avtocest na določenih odsekih, pilotni projekt „München – Verona v 6 urah“ za zasebno vleko na brennerski progi, akcijski načrt „Brenner 2005“ in projekt „AlpFRail“, ki se izvaja v okviru pobude INTERREG III B – programa za območje Alp s ciljem izboljšati prometne tokove in jih vključiti v meddržavno železniško mrežo. Pri tem projektu so sodelovale tudi Avstrija, Italija in Slovenija.

⁴⁰ Opomba: Očitek se nanaša na Nemčijo, Lihtenštajn in Slovenijo, ki v nacionalnih poročilih navajajo, da pri urejanju dostopnosti do turističnih objektov dajejo prednost javnemu prometu.

V Avstriji je prišlo do izboljšav v javnem prometu zaradi izgradnje hitre železnice do dunajskega letališča in zaradi uvedbe t.i. CityAirportTrains, ki vozi na dunajsko letališče Schwechat, kot tudi zaradi subvencioniranja voženj z avtobusom in železnico v turističnih regijah. Primeri za to so šolski avtobus, izletniški avtobus v Weißbachu pri Loferju, ohranitev železnice na območju Krimmla in koncepti uporabe dolinskih avtobusov. V okviru vzorčnega projekta „Turizem brez avtomobilov – okolju prijazna mobilnost v Werfenwengu/Pongau“ v tem kraju izvajajo mobilnostne rešitve za prebivalce in počitniške goste ter njihov prihod oz. odhod. Tudi v počitniških regijah spodbujajo uporabo železnice in avtobusa v turističnem prometu, istočasno pa uporabljajo vozila z okolju prijaznim pogonom, npr. električna vozila. Ti ukrepi so povezani z ustreznimi trženjskimi ukrepi. V Werfenwengu izvajajo tudi projekt „Alpine Awareness“, ki se posveča vprašanju oblikovanja zavesti, da bi tako spodbudili trajnostni način življenja na območju Alp, še zlasti na področju mobilnostnega ravnanja. Pomembna ciljna skupina so pri tem zaposleni v prometu in turizmu, otroci in mladoletniki kot tudi domačini in počitniški gostje. Ne nazadnje sta za Avstrijo pozitivna primera čezmejno usklajenih odločitev na področju prometne politike brennerski bazni predor in usklajena strategija razvoja železnice v brennerskem koridorju.

Za področje železniškega prometa navaja Švica sklenjeni dvostranski sporazum z Nemčijo in Italijo o zagotavljanju prepustnosti severnih in južnih dovoznih cest do nove alpske železniške transverzale (NEAT), z Avstrijo sporazum o sodelovanju pri nadaljnjem razvoju železnice ter s Francijo o povezavi na francosko železniško omrežje, zlasti na proge visokih hitrosti. V okviru omenjenih dvostranskih instrumentov se ukrepi, ki jih načrtujejo pogodbenice, med seboj stalno usklajujejo. Po požarih, ki so prizadeli turski, gotthardski in montblanški predor, so leta 2001 prometni ministri alpskih držav na pobudo Švice ustanovili posebno delovno skupino, t.i. züriško skupino »Gruppe Suivi de Zürich«, katere cilj je z usklajenimi in čezmejnimi ukrepi izboljšati varnost težkega tovornega prometa na občutljivem alpskem območju ter spodbujati sodelovanje pri reševanju problemov upravljanja in preusmerjanja tega prometa.

- **Protokol o izvajanju Alpske konvencije iz leta 1991 na področju energije⁴¹**

Na dan roka za oddajo vprašalnika, dne 31.08.2005 so bile za posredovanje odgovorov k temu protokolu obvezane Nemčija, Lihtenštajn, Monako, Avstrija in Slovenija. Švica je ta del vprašalnika prostovoljno izpolnila, ne da bi bila zato obvezana.

1) Razdelek A

a) Mednarodno sodelovanje

Nemčija, Avstrija in Slovenija skupaj z drugimi pogodbenicami spodbujajo rabo obnovljivih virov energije na območju Alp, medtem ko v Švici to spodbujajo le v posameznih primerih, ko gre za hidroenergetske projekte na obmejnih rekah. Na področju energije sodelujejo Nemčija, Avstrija in Švica z drugimi pogodbenicami pri razvijanju metod za učinkovitejše upoštevanje realnih stroškov. Slovenija pri tem ne sodeluje. Nemčija, Lihtenštajn, Avstrija in Švica spodbujajo intenzivnejše sodelovanje med institucijami, ki se neposredno ukvarjajo z energetsko in okoljsko problematiko.

Mednarodno sodelovanje na področju energije se odvija predvsem pri izvajanju skupnih projektov, temu sledijo dvostranski sporazumi⁴².

---

⁴¹ V nadaljevanju se navaja kot protokol o energiji.

Najbolje delujejo skupni projekti, saj je sodelovanje pri izvajanju zelo intenzivno in ker tak način dela omogoča skupno uporabo rezultatov.

b) Težave pri izvajanju

Pogodbenice, ki so odgovorile na to vprašanje⁴³, pri izvajanju niso imele težav.

c) Učinkovitost ukrepov

Učinkovitost ukrepov, določenih za izvajanje protokola o energiji, Nemčija ocenjuje na visoki ravni.

2) Razdelek B: Področja, ki jih je treba preveriti

a) Pomanjkljivosti

Avstrija in Švica pri obstoječih napravah in objektih na območju Alp nista omejili emisij z uporabo ustreznih tehnologij in/ali goriv. Avstrija pri tem navaja, da na to vprašanje ni mogoče odgovoriti v obliki, kot je zastavljeno v vprašalniku⁴⁴. Švica preverja dejansko stanje v okviru možnih ciljnih dogovorov o emisijah CO₂. V Švici ni bila preizkušena tehnična in gospodarska izvedljivost ter ekološka smotrnost zamenjave termoenergetskih naprav in objektov na fosilna goriva z napravami in objekti, pri katerih se uporabljajo obnovljivi viri energije, ter z decentraliziranimi napravami in objekti. (8. člen protokola o energiji).

V Lihtenštajnu odstranitev objektov in naprav, ki se ne uporabljajo in niso sprejemljive za okolje, ni predvidena kot ena možnih alternativ za preprečevanje obremenitev okolja (12. člen protokola o energiji).

Avstrija pri projektih z morebitnimi čezmejnimi vplivi predhodnega posvetovanja ne izvaja redno. Druge pogodbenice se z Lihtenštajnom predhodno ne posvetujejo o projektih, ki bi lahko imeli pomemben čezmejni vpliv (13. člen protokola o energiji)⁴⁵.

b) Morebitna protislovja

Avstrija izjavlja, da se druge pogodbenice pred izvedbo projektov na področju energetike, ki bi utegnili imeti pomemben čezmejni vpliv, z njo predhodno ne posvetujejo in za to navaja primere iz Švice. Ta pri odgovoru na 33. vprašanje navaja, da predhodna posvetovanja izvaja (13. člen protokola o energiji, 36. vprašanje).

---

⁴² Število navedb skupaj: dvostranski sporazumi (2), večstranski sporazumi (1), finančna pomoč (1), izobraževalni in izpopolnjevalni programi (1), skupni projekti (3), druge oblike sodelovanja (1)

⁴³ Nemčija, Lihtenštajn, Avstrija in Švica

⁴⁴ Sicer pa si Avstrija prizadeva za uresničevanje ambicioznih ciljev na področju zmanjševanja klasičnih onesnaževal zraka in CO₂, uporabe obnovljivih virov energije in energijske učinkovitosti. Vsekakor bo mogoče spremembe pri oskrbi z energijo in tehnologiji objektov začeti uvajati le v daljšem časovnem obdobju, saj so v ta namen potrebna visoka investicijska sredstva.

⁴⁵ Druge pomanjkljivosti, ki zadevajo 9. člen protokola o energiji, niso bile predstavljene.

c) Nepopolnosti

Lihtenštajn ni odgovoril na 1., 2. in 3. vprašanje, ki zadevajo temeljne obveznosti iz protokola o energiji. Slovenija ni odgovorila na 17. vprašanje o izvajanju 7. člena protokola o energiji, ki zadevajo vodno energijo Lihtenštajn pri 29. vprašanju ni navedel vsebine presoje vplivov na okolje za energetskega gospodarstva naprave. Slovenija ni odgovorila na 31. vprašanje o odstranitvi objektov in naprav, ki se ne uporabljajo in niso sprejemljivi za okolje, kot možni alternativni za preprečevanje obremenitev okolja, ravno tako ni odgovorila na 33. vprašanje o opravljenih predhodnih posvetovanjih pri projektih, ki bi lahko imeli čezmejne vplive. Lihtenštajn ni navedel primerov, pri katerih posvetovanja niso bila opravljena. Slovenija ravno tako ni odgovorila na 38. vprašanje o težavah pri izvajanju protokola o energiji. Avstrija, Švica in Slovenija niso odgovorile na 39. vprašanje o učinkovitosti sprejetih ukrepov. Lihtenštajn je pri tem vprašanju opozoril na dejstvo, da so statistični podatki pomanjkljivi⁴⁶.

d) Stališča pogodbenic in opazovalcev

Švica opozarja, da bi lahko izvajanje 6. člena protokola o varstvu narave v obliki večje uporabe lesa kot obnovljivega vira energij lahko postalo nov izziv, saj bi morale biti v tem primeru gospodarjenje z gozdovi naravnano intenzivneje.

Stališče CIPRE International k 7. členu:

Številni primeri dokazujejo, da tudi nove hidroelektrarne zelo negativno vplivajo na ekološko funkcionalnost. V Nemčiji je v tem primeru mogoče opozoriti na pritoke rek Iller in Salzach. Na avstrijskem Tirolskem načrtujejo velike hidroenergetske projekte, pri katerih iz trenutne faze načrtovanja ni razvidno, da bi se ozirali na vodno bilanco v naravnih rezervatih, varovanih območjih in območjih miru oz. v neokrnjenih sonaravnih območjih in krajinah. Projektiranje, pridobitev dovoljenja in izvedba projektov si je z mednarodnopravnega stališča mogoče predstavljati le z upoštevanjem meja 7. člena protokola o energiji.

Nemčija pogreša navedbo konkretnih primerov, za katere bi ustrezala izjava. Pritoka rek Iller in Salzach imata večinoma hudourniški značaj in sta v glavnem ohranila svojo naravno oz. sonaravno podobo. Pri posegih je treba upoštevati, da so bili prav na alpskem območju zgrajeni številni hidroenergetski objekti ob obstoječih razpokah v terenu, ki seveda niso bile prehodne tudi že pred rabo vodne energije.

Avstrija razjasni, da so projekti za postavitev hidroelektrarn v razpravi in da ima o teh načrtih deželna vlada Tirolske pozitivno mnenje. Projekti pa doslej še niso bili oddani. Načrtovanje še ni zaključeno. Pri teh načrtih je potrebno upoštevati in izvesti vsekakor presojo vplivov na okolje in pri tem vključiti javnost in pri katerih imajo nevladne organizacije status stranke v postopku.

---

⁴⁶ Poleg tega niso odgovorile: Slovenija na 4. vprašanje („Mednarodno sodelovanje med institucijami“), na 5. vprašanje („Najboljše oblike sodelovanja in utemeljitev“) v celoti ni odgovorila Slovenija, prav tako odgovora nista podali Švica in Nemčija, Švica ni odgovorila na 6. vprašanje („Skladnost z mednarodnim pravom“), Slovenija na 11. vprašanje, alternativa 3., Lihtenštajn in Švica na 13. („Razvoj deležev energije iz določenih obnovljivih virov energije“), in 18. vprašanje („Najboljše razpoložljive tehnologije pri termoenergetskih objektih in napravah“), na 28. vprašanje („Pogoji za izvedbo renaturacije in ponovne vzpostavitve vodnega režima“) in na vprašanje o podrobnostih Lihtenštajn, Avstrija in Švica, na 35. vprašanje pa ni odgovorila Švica („Pravni predpisi o posvetovanjih“).

3) Razdelek C: Primeri dobrih praks

Nemčija navaja višja nadomestila za odjem sončne in vetrne energije, biomase, geotermične energije in vodne energije za proizvodnjo električne energije, kot jih predvideva zakon o obnovljivih virih energije, nadalje spodbujanje rabe sončne energije in biomase za proizvodnjo toplote z dotacijami za investicije, kredite z ugodno obrestno mero, delni odpust dolga ter oblikovanje smernic o odpadnih vodah za derivacijsko elektrarno.

Avstrija navaja program »ecofacility« za povečanje energijske učinkovitosti v poslovnih zgradbah in program »Energijsko učinkovita občina« v Salzburgu.

Slovenija spodbuja izdelavo energijskih konceptov pri teritorialnih skupnostih na regionalni ravni ter presojo energijske učinkovitosti industrijskih procesov ter stavb.

III. Morebitni zahtevki za preverjanje

V času poročanja pogodbenice ali organizacije s statusom opazovalca niso predložile zahtevkov za preverjanje domnevnega neupoštevanja Alpske konvencije in njenih izvedbenih protokolov v skladu s tčk. II.2.3. sklepa VII/4 Alpske konference.

IV. Zaključki

Med postopkom preverjanja, ki je bil izveden prvič, so bila v poročilih, ki so jih predložile pogodbenice, obdelane v tem smislu, da so bile opredeljene pomanjkljivosti pri uresničevanju Alpske konvencije in njenih protokolov ter možna protislovja in nepopolnosti, do katerih je prišlo pri izpolnjevanju vprašalnika, ki je bil osnova za postopek preverjanja. Poleg tega so pogodbenice in opazovalci o vprašalniku izrazili svoja stališča, zbrani pa so bili tudi primeri dobre prakse v posameznih pogodbenicah.

Prvo poročilo Odbora za preverjanje Alpske konvencije je omogočilo oceno prizadevanj posameznih pogodbenic in je ugotovilo pomanjkljivosti, ki jih je potrebno odpraviti. Prav tako je poročilo opredelilo potrebo po okrepljenem sodelovanju pri izvajanju protokolov.

V smislu odstavka II.2.5. sklepa VII/4 Alpske konference Odbor za preverjanje predlaga Stalnemu odboru v obravnavo na X. Alpski konferenci naslednja priporočila:

1 - Odbor za preverjanje izpostavlja, da morajo pogodbenice Alpske konvencije nujno sprejeti vse potrebne ukrepe, da bi izboljšale izvajanje svojih obvez še posebej pri sledečih točkah:

- okrepiti sodelovanje med pogodbenicami, ki obsega implementacijo vseh izvedbenih protokolov, zlasti na področju urejanja prostora in prometa,
- oziranje na varčno rabo tal v obliki izvajanja ukrepov za ureditev rabe površin v skladu z določbami 9. člena protokola o urejanju prostora in 7. člena protokola o varstvu tal,
- dopolnitev ukrepov za zagotovitev racionalnega in varnega odvijanja prometa v prometnem omrežju, ki je med seboj usklajeno na čezmejni ravni, skladno s 7. členom protokola o prometu in izboljšanje pravičnejšega zaračunavanja realnih stroškov

različnih nosilcev prometa glede na povzročitelja skladno s 14. členom protokola o prometu,

- spodbujanje sonaravnega turizma tudi z ukrepi, ki krepijo ekonomsko privlačnost sonaravnega turizma v skladu s 6. členom protokola turizem in še posebej v skladu s 3. in 4. odstavkom tega člena ter z ukrepi, ki preprečujejo in odpravljajo škodo v okolju, ki jo povzročajo turistične aktivnosti in turistična infastruktura, ter oziranje na učinkovitejšo izvajanje določil, ki zadeva uporabo motornih vozil in zračnih plovil za prostočasne namene po določilih 2. odstavka 15. člena in 16. člena protokola o turizmu in 1. odstavka 12. člena protokola o prometu,
- upoštevanje ciljev protokola o gorskem gozdu tudi v politikah na drugih področjih v skladu z 2. členom, še posebej ciljev postopnega zmanjšanja obremenitve zraka z onesnaževali na takšno raven, ki ni škodljiva za gozdne ekosisteme ter omejevanja staleža parkljaste divjadi na raven, ki omogoča naravno pomlajevanje rastišču primernih gorskih gozdov.

2 - Odbor za preverjanje poleg tega poziva pogodbenice:

- za oblikovanje rešitev za usklajevanje različnih zahtev po rabi in različnih interesov, zlasti pri usklajevanju med kmetijstvom in gozdarstvom, varstvom narave in lovstvom.
- za boljšo uskladitev sektorskih politik, s čimer bi v skladu s 6. členom protokola o urejanju prostora preprečile tveganja, povezana z enostransko rabo prostora,
- kjer posvetijo posebno pozornost izpolnjevanju tistih obveznosti iz Alpske konvencije in njenih protokolov, ki jih je mogoče izpolniti samo s skupnimi prizadevanji. To velja med drugim za izpopolnitev urejanja površin za trajno opazovanje in njihovega vključevanja v vsealpsko omrežje za opazovanje tal v skladu z 21. členom protokola o varstvu tal.

Datum predložitve poročila

	de	fr	it	sl
A	12.09.05	12.09.05	12.09.05	12.09.05
CH	31.08.05	31.08.05	31.08.05	31.08.05
D	29.08.05	29.08.05	29.08.05	29.08.05
EG		11.10.05		
F	14.10.05	26.09.05	14.10.05	14.10.05
FL	05.09.05	07.12.05	22.11.05	11.11.05
I	(17.10.05) 12.12.05	15.09.06	(30.08.05) 12.12.05	
MC		05.09.06		
SL	31.08.05	31.08.05	31.08.05	31.08.05

Preglednica 1

Legenda: vpisani podatek = datum predložitve poročila v inačici vprašalnika, ki jo je Stalni odbor odobril na svoji 28. seji
(vpisani podatek) = datum predložitve poročila v neodobreni inačici vprašalnika

**Obveznost predložitve odgovora
(Rok 31. 8. 2005)**

	1. del: SPLOŠNI DEL				2. del: POSEBNI DEL										
	A	B	C	D	Urejanje prostora	Varstvo tal	Varstvo narave				Hribovsko kmetijstvo	Gorski gozd	Turizem	Promet	Energija
							▣	5	6 7	30 32 34					
A	•	•	•	•	•	•	•			•	•	•	•	•	•
CH	•	•	•	•											
D	•	•	•	•	•	•	•			•	•	•	•	•	•
EG	•	•	•	•											
F	•	•	•	•							•				
FL	•	•	•	•	•	•	•			•	•	•	•	•	•
I	•	•	•	•											
MC	•	•	•	•	•	•	•						•		
SL	•	•	•	•	•	•	•				•	•	•	•	•

Preglednica 2

Legenda:

• = Pogodbenica je dolžna odgovoriti na ustrezno vprašanje ali ustrezen del vprašalnika

▣ = Vsa vprašanja iz protokola razen vprašanj št. 5, 6, 7, 30, 32 in 34.

Zaradi boljše preglednosti so podatki glede izvora in izdelave poročila ter obe vprašanji o ratifikaciji protokolov vključeni v del 1 A.